

СТУДЕНТСКА ДУМА

Броя 5 лв.	Издание на Студентското Дружество при Висшето Търговско Училище Отговорен редактор: Коста Траяновъ.	Урежда редакционенъ комитетъ
---------------	---	------------------------------------

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. * * * — Къмъ читателитѣ.
2. Студентското д-во. — Резолюция.
3. К. Траяновъ. — студентъ — Животътъ и студентството.
4. Вл. Сп. Абаджиевъ. — студентъ — Патриотизмъ.
5. Бор. п. Ивановъ. — студентъ — Нѣколко страници изъ българския репарационенъ въпросъ.
6. К. Хр. Стояновъ. — студентъ — Репарациитѣ.
7. Проф. Ф. Белмеръ. — Икономическо и счетоводно разбиране на баланса.
8. Нв. х. Желъзовъ. — Репарации . . . студентство . . . полиция.
9. Бор. Кутрянски. — студентъ — Да плащаме ли?
10. В. В. Вълковъ. — студентъ — Студентство и народъ.
11. К. Ил. Тръпчевъ. — студентъ — Македонскиятъ студентски съюзъ и задачитѣ му.
12. Търг. инженеръ П. Куртевъ. — Изъ „Търговска психология“. Качества на добрия продавачъ.
13. Д-ръ Г. К. Св. — Политическото и стопанско значение на Добруджа и нейната загуба за България.
14. Проф. Н. В. Долински. — Бълг. репарационенъ въпросъ.
15. Г. Ковачевъ. — студентъ — Неможемъ да плащаме!
16. Тр. К. Мичевъ. — студентъ — Има ли условия за сжествуване на студентски столъ при Студентското д-во въ Варна.
17. Студентско д-во. — Познавъ.
18. К. Траяновъ. — студентъ — Родното море.
19. К. Хр. Стояновъ. — студентъ — Предъ изпитъ.
20. * * * Студентски вестн.

ВАРНА

Печатница и хромофотография П. Д. Зенгиновъ

1929 г.

За сведение!

„Студентска дума“ ще излиза ежесечно най-малко въ една кола.

За доброто ѝ списване редакционния комитетъ е взелъ съгласието на видни авторитети изъ стопанството, финансите, счетоводството и др. отрасли да сътрудничатъ въ списанието.

Годишниятъ му абонаментъ за студенти е 20 лв., за не студенти 50 лв. а за почитнитъ абонати 100 лв., обаче, тѣ получаватъ луксозни издания. Единъ брой коштува 3 лв., двоенъ — 5 лв.

Всички справки, писма, дописки и пр. се адресиратъ до канцеларията на Студентското Д-во при Търговската Академия — Варна.

За непомѣстениитъ въ списанието работи редакцията не дава обяснения. Тѣ не се връщатъ обратно на автора. Ръкописитъ трѣбва да бѣдатъ по възможностъ четливо написани, само на едната страна на листа и главно да сѣ издържани текстуално, стилово и граматически.

Домакинството на Студентското Д-во разполага съ следнитъ книги, издания на самото Дружество:

1) *Теория на политическата икономия* отъ проф. Н. В. Долински — издадена въ 73 коли презъ 1922 год. Цена 250 лв.

2) *Интересни случаи изъ счетоводната практика* отъ Н. Нидовъ, издадена въ 68 стр. презъ 1923 год. Цена 35 лв.

3) *Политическа икономия* — частъ втора — *Икономическа политика* отъ Д-ръ Г. Петковъ, издадена въ 272 стр. обикновенъ форматъ презъ 1923 год. Цена 20 лв.

4) *Правова и стопанска сжщностъ на баланса* — отъ доцента Св. Грековъ, издадена въ 55 стр. презъ 1924 год. Цена 30 лв.

5) *Лекции по финансова наука* — отъ проф. О. Андерсонъ, издадени въ 45 коли, голѣмъ форматъ, презъ 1925 год. Цена 120 лв.

6) *Лекции по банково счетоводство* — отъ проф. Ф. Белмеръ, — преводъ Н. Мидовъ, издадени въ 208 стр. презъ 1925 год. Цена 90 лв.

7) *Записки по търговска политика* — отъ проф. О. Андерсонъ — издадени въ 142 стр. презъ 1926 год. Цена 70 лв.

8) *Селско стопанско счетоводство* — отъ проф. Ф. Белмеръ, — издадено въ 334 стр. презъ 1928 год. Цена 120 лв.

9) *Търговско знание* — отъ проф. Ф. Белмеръ — издадено въ 340 стр. презъ 1928 г. Цена 100 лв.

10) *Записки по стокознание съ химическа технология* — отъ проф. Ц. Каланджиевъ, — издадени въ 432 стр. презъ 1929 год. Цена 200 лв.

Книгитъ могатъ да се доставятъ направо отъ Д-вото, съ писмена поръчка на следния адресъ: Студентско Дружество при Варненското Висше Търговско училище.

Долнитъ магазини предлагатъ на студентитъ своитъ стоки и произведения, като правятъ различни проценти отстъпки:

1. Шивачница „Луксъ“.
2. Обущарница „Карменъ“.
3. Гостилница „Сплендитъ“.
4. Книжарница Ст. Василевъ.
5. Бръснарница „Любляна“.
6. Галантариевъ магазинъ „Лондонъ“.
7. Фото „Свѣтлина“.
8. Галантар. магазинъ „Златенъ Петель“.
9. Матей Недковъ, химическо чистене и боядисване.
10. 5-ко Градинаровъ. Вълнени платове.
11. Гостилница „Венеция“.
12. Вегетарианска гостилница „Природа“.
13. „Тутанкаменъ“. Най-финна парфюмерия.
14. Обущарница „Европа“.
15. Бръснарница „Камелия“.
16. Шивачница „Еlegantъ“.
17. Шапкарница „Петко Славчевъ“. Студентски шапки.

СТУДЕНТСКА ДУМА

[Б]

Броя 5 лв.	Издание на Студентското Дружество при Висшето Търговско Училище Отговорен редактор: Коста Траяновъ.	Урежда редакционенъ комитетъ
---------------	--	------------------------------------

Къмъ читателитѣ.

Дни на мъка и скръбъ, дни на тежки неволи изживява нашия народъ, следъ злополучната война. Ужасната материална криза го гнети като мъчителенъ кошмаръ. Непоносима и страшна е действителността. Онеправданъ съ Ньойския договоръ той изнемогва за да плаща чудовишни задължения. Откъсването на хлябородни райони съ българско население отъ предѣлитъ на Родина та ни, осакати стопанството ѝ. Колко жертви, кръвъ и сълзи даде, проля и изплака тя за своето благоденствие и мир! . . .

Но уви, самоунищожение и зла партизанина са опълчили братъ противъ брата, класа срещу класа. И още маса нещастия и беди тровятъ народната душа. Трагедия, трагедия е живота му днесъ! Единственъ изходъ отъ тая печална и грозна трагедия е врата, упованието въ младежта. И наистина бъдащото е наше. Ние трѣбва само усилено да работимъ, да творимъ за да оправдаемъ тия надежди. Иначе, незаслужено ще ни зоватъ „златна младежъ“, „грядуще поколение“, защото рѣжда руши душата на мнозина. Да си признаемъ младежта е все още бездейна и мъртва. Тя хаби силитъ си въ безполезни увлечения, въ лоши дѣла. И за да се откъсне отъ покварата на улицата въ

помощ на училището, което е най мощния възпитателенъ факторъ у насъ и навсѣгжде, се явиха разнитъ културно-просвѣтни и родолюбиви организации. Такава организация е нашето Студентско Д-во. Освенъ улеснението, което прави на студентитъ, като ги снабдява съ печатни лекции и поддържа „столъ-клубъ“ при твърде износни условия, то изнася всички борби въ защита на професионалнитъ ни интереси. Даже нѣщо повече— съ своята „Студентска дума“, д-вото цели да отдаде скромна творческа данъ къмъ обществото и младежта, като ги държи въ известностъ за идейнитъ стремежи на членоветъ си и борбитъ имъ. Въ списанието ще се помѣстватъ статии отъ икономически и финансовъ характеръ, третиращи животренутитъ въпроси на народното ни стопанство и финанситъ. Въ него ще сътрудничатъ наредъ съ студенти, добри наши икономически и финансови сили. Ще се даватъ кратки вести изъ стопанския и финансовъ животъ на страната. Най-сетне „Студентска дума“, не ще остане чужда и на голѣмитъ национални въпроси. Чрезъ нея ще отеква гласътъ на организираното студентство за съдействие и подкрепа при осъществяване на неговитъ идеали, които сѣ идеали и на народа.

„Студентска дума“.

РЕЗОЛЮЦИЯ.

Студентството при Варненската Търговска Академия, събрано на 26 Ноември 1929 год. за да протестира против постановлението на Ньойския договор, след като изслуша ораторите, единодушно гласува следната

РЕЗОЛЮЦИЯ.

1) Като взе предвид крайното стопанско и финансово изтощение на държавата и народа ни, мизерията и отчаянието, които царятъ въсредъ последния предизвикани най-вече отъ финансовитѣ и икономически клаузи на Ньойския договоръ.

2) Варварския тормозъ и денационализация на които сж подхвърлени поробенитѣ ни братя въ Тракия, Македония, Добруджа и западнитѣ покрайнини.

РЕШИ:

1) Апелира къмъ просвѣтена и хуманна Европа, въ името на международната правда и моралъ, да се спре окончателното заробване на Българския народъ.

2) Обръща се къмъ О. Н. идеята за която то живо акламира и подкрепя, щото да влезе въ ролята си на международенъ арбитъръ като осигури на българското племе условие за самостоятелно развитие и съществуване.

3) Подкрепя безрезервно всѣка акция изхождаща отъ кждето и да било стига тя да е насочена къмъ премахване на Ньойския договоръ.

К. Траяновъ—студентъ.

Животътъ и студентството.

Животътъ по своето естество е борба и походъ. Въ него нѣма покой, а само обещание за покой. Затова щастливъ е, той, който върви, защото го чака почивка, и тежко на оня който почива, защото го чака пжтъ. Отъ люлката до гроба човѣкъ е осъденъ да се бори и страда. Но въ страданието е най-голѣмото блаженство, а животъ безъ бури умръзва, дотяга. По тоя вѣченъ пжтъ, пжтя на живота, вървятъ неотклонно вси люде на земята. День изъ день, година следъ година, като сънъ отминава нашия животъ. Младостта е сияйната му зора. Тя

обсипва земния ни друмъ съ цѣтя и свѣтлина. — Радостъ има само на младостъ, въ днитѣ на безгрижието. . .

Ето защо, студентството се изживѣва „бохемски“. Въ миналото и сега, то винаги е било водовъртежъ отъ младежки борби, весели случки, пламенна обичъ и другарство. Годиинитѣ на студентството сж свидни за всѣки вишистъ. Тѣ оставатъ у него свѣтълъ споменъ до края на живота. Душата на студента жадува разнообразие и просторъ. Сърдцето му копнѣе за любовъ, за щастие. Дошелъ отъ гимназията, кждето е билъ ограниченъ, той се чувствава воленъ; като птица и дава просторъ на желанията си. Обаче, възрастта му вече не позволява да прекали. Студентътъ всичко върши непринудено, естествено, съ разбиране и красота. За съжаление, малцина го разбиратъ така. Виновенъ за това не е той, а условията. Въ днешния лонгъ и превратенъ животъ, младежта трѣбва да се справя съ себе си и съ срѣдата която я обкръжава. Ние сме нещастни чада на нещастенъ вѣкъ. Работимъ въ немотия и грижи. Едни отъ насъ сж келнери, други вечеръ слугуватъ по кината, а трети завеждатъ счетоводството на нѣкой предприятия извънъ лекциитѣ си. Останалитѣ „богати“ колеги сж все безъ пари. Вѣрно е, че не липсватъ и зли страни въ живота на студентството. Преди всичко, бохемството се разбира погрѣшно. Мнозина го дирятъ въ разгуления животъ и дързкитѣ авантюри. За тѣхъ въ виното е истината. „Вино и жени“ е девизътъ имъ. Въ развлечения, удоволствия и наслади тѣ гонятъ щастieto. И донѣкжде сж прави. На училищната скамейка всички сме били идеалисти. Но, още при първата стѣпка въ живота ние ставаме съвсемъ други. Времето лети, не спира. Човѣкъ постоянно се мѣни. . .

Въ сжщностъ, това не е бохемство. Истинскиятъ бохемъ не изживѣва свободното си време въ оргии. Той не пирува за утѣха, а защото младостта иска своето. Такъвъ бохемъ е поетъ по душа. Като човѣкъ той се стреми къмъ хубавото, доброто, полезното. Неговата задача е работата, дѣлата. Това бохемство има творческа подкладка. То не цели само да ограби живота, а се стреми да осъществи постижения и придобивки, които ще ползватъ иднитѣ поколения. Отъ тѣхъ тѣ ще черпятъ назидание, поука. На такива начала е нужно да заживѣе студентството у насъ. То трѣбва да бжде идеенъ кржжокъ отъ ведри сили за ползотворна дейность. По тоя пжтъ родната интелигенция ще се подготви въ редоветѣ му, да се яви въ услуга на народа. Само така българското студентство може да изиграе своята културна роль въ националния напредѣкъ на нашето племе. Въ унисонъ съ неговитѣ стремления и идеали, то ще върви отъ успѣхъ на успѣхъ, отъ побѣда на побѣда.

Дългъ се налага на всѣки студентъ да работи по-сериозно и по-трезво върху себе си. Безъ разлика на политически убеждения и свободолобиви възгледи, той трѣбва да изкове своя свѣтогледъ въ духа на човѣчността и правдата далечъ отъ кариеризма на днешното време. Нека всички се вслушаме въ гласа на народа и му подадемъ ржка за задружна борба срещу злото и неправдитѣ, които спжватъ нормалния му развой. Тогава веселието и жизнерадостта ни ще бждатъ общи и достойни. Защото да сме добри, е малко. Да правимъ добро — туй е главното въ живота.

Вл. Сп. Абаджиев — студент.

Патриотизъм.

Патриотът е душа дава

Но не своята душа, братя,
А душата на народа!

Мжка терзае душата на поета. Предъ очитѣ му се разкрива картината на грозна действителност — картина на робство — пресеченъ пътъ на животъ и творчество.

Поетътъ, тая истинска човѣшка натура, правяща разлика между думи и дѣла, се спуска въ борба съ човѣка, мрака и робството. Разбралъ съдържанието на думата „патриотъ“, направилъ я „азъ“ на своето съществуване — култъ, предъ който Ботйовъ положи клетва и служи до край съ цената на своята кръвъ оросила родния Балканъ.

Но, кое накара поета — герой да каже толкова жестоки слова и да ги вмъкне въ думата „патриотъ“ що съставляваше неговото „азъ“.

Тая тежка ирония е отправена къмъ ония, които спекулираха съ нея въ службата (ужъ) на народа, поставяйки подъ тая маска своето „ego“ — своитѣ лични интереси.

За това, що е било въ времето на Ботева, всѣки знае отъ анализѣ на историята и неговата правдива и идеална поезия. Има ли защо да се спомнува това? Да! Страната ни преживява единъ нравственъ кризисъ — убийства и самоубийства, корупция и умишлени фалити; новъ начинъ на политическа и идейна борба, кждето идеитѣ се сблъскватъ съ пушечни и парабелни вистрели, разбойничество най-вулгарно, което също, въ името на нѣкакви „Висши държавни интереси“, е запретило ржце да реди работитѣ въ тая страна!

Всичката тая залисия е около личното ни благоденствие, а като параванъ ни служи измамата, че ние работимъ за България. Какво свѣтотатство предъ памята на ония, които сложиха кости за свободата на тая земя!

Ние можемъ да се отдадемъ на самоунищожение вмѣсто да творимъ вътрешно благоденствие и миръ, тогава, когато не съществуватъ за насъ никакви чужди пристѣпи къмъ заробване и заграбване коравия залъкъ, що последицитѣ на свѣтовната война ни завещаха. Обаче, намираме се подъ същата напасть на робство, каквото презъ времето на Ботйова съ тая само разлика, че то е днесъ модерно.

Ето, десетъ години вече какъ се разкъсва душата на българския народъ по желанието на силнитѣ въ Ньой. А днесъ, следъ десетъ годишно разпятие, се готвятъ и коватъ въ Парижъ и Хага тежки, сигурни окови, които носятъ за народа ни мизерия и израждане. Подъ ужаса на тая жестока истина, бледнеятъ грижитѣ въ борбата за свобода и независимостъ, независимостъ икономическа, защото тая тирания днесъ е най-ужасната, защото тя протяга своитѣ ненаситни ржце къмъ нашия залъкъ, тя иде да унищожи нашето народно стопанство.

Днесъ, когато се чертае нашата съдба отъ разни ареопазни и конференции, кждето човѣшката съвестъ е порочна — която иска миръ, а се въоръжава, която търпи робството, а говори противъ него. Ето, въ тия минути ни е необходимъ патриотизъмъ, патриотизъмъ не на думи, а на дѣла.

Съ него не може да се спекулира, той не е

продажна монета, а е безкористенъ и безшуменъ дългъ, дългъ висшъ свѣщенъ.

Патриотизма не е салонно и улично труфило, а е отстояване съ стоицизъмъ интереситѣ на единъ народъ.

Патриотизъмъ ще рече: — Да служимъ на народа си съ чиста душа и сърдце, да го сплотимъ въ едно цѣло и една мисль, за неговото тежко положение, да се издигнемъ надъ партийното, което у насъ е низко, да победимъ нашето азъ въ служба на народа. Да се освободимъ отъ нашата суетна парадностъ, да спремъ многото глаголанствувания, а повече да мислимъ и да работимъ за нашата изстрадада родина, за да избегнемъ справедливия укоръ на поета, който бѣ не само поетъ, но и голѣмъ патриотъ.

Борисъ п. Ивановъ — студентъ

Нѣколко страници изъ Българскиятъ репарационенъ въпросъ.

На 27 ноември 1919 год. се подписа въ Парижъ Ньойския договоръ — най-префинената модерна форма на народно заробване. Неговитѣ клаузи по единъ, зловещо виртуозенъ начинъ сж обхванали всички страни на нашия държавенъ и стопански животъ. Репарационнитѣ му клаузи сж стиснали тъй силно за гърлото българския народъ, щото момента на окончателното му финансово и стопанско задушване изглежда да не е далечъ. На 27 т. м. въ цѣла България ще се направи единъ грандиозенъ опитъ за протестъ противъ цѣлия миренъ договоръ, протестъ насоченъ най-вече, къмъ културна и хуманна Европа. Мислимъ, че предъ тоя день не сж излишни долнитѣ редове, целящи да дадатъ въ една силно конспективна форма въпросътъ за нашитѣ репарации.

Думата „репарации“ всжщностъ значи „поправки“. Но задъ тая тъй невинна нагледъ формула се крие жестоко желание у победителитѣ да сразятъ еднажъ за винаги стопански и финансово, победенитѣ. Съгласно чл. 121 отъ Ньойския договоръ, репарационниятъ дългъ на България е опредѣленъ въ размѣръ на 2¼ милиарда златни лева. Изплащанията ставатъ въ форма на полугодишни вноски — 1 януарий и 1 юлий всѣка година. Първото изплащане почва на 1 юлий 1920 год. За тая година България трѣбваше да внесе 2 вноски: I вноската отъ 45 мил. зл. лв. = 625 мил. кн. лв. и II 134 мил. зл. лв. = 1 милиардъ 862 мил. лв. по тогавашния курсъ. Обаче при първата вноска стана явно, колко абсурдъ криятъ въ себе си горнитѣ цифри. Крайно разорената и изтощена България, едва почнала да възстановява народното си стопанство, бѣ изправена предъ парадоксалния фактъ: при единъ бюджетъ отъ 2,005,527,000 лв. за 1920 год. тя трѣбваше да направи за същата година репарационни вноски на обща сума 2,487 милиона лева! Същата история се повтори и презъ 1922/1923 фин. год. при единъ бюджетъ отъ около 4 милиарда лева трѣбваше да се платятъ репарации отъ 112,500,000 лв. зл. = по тогавашния курсъ на повече отъ 3 милиарда лева книжни! И въ двата случая България не можа да плати. Тогава се почнаха нескончаемитѣ разитѣни на ноти, писма, разговори и пр. между Българското правителство отъ една страна и междусъюзническата репарационна комисия отъ друга. При тия прего-

вори България постоянно заплашвана, живееше дни на жестоки унижения и горчива национален трагизъм. Българското правителство отначало държеше твърдо заетата позиция, именно, искаше мораториумът и приложение на чл. 122 от Ньойския договор, предъ видъ на това, че България се намираше предъ прага на единъ финансовъ и стопански банкрутъ. Обаче къмъ края на пролѣтъта 1923 г. стана вече явно, че българското правителство ще капитулира. Намѣсиха се външни и вътрешни политически влияния, докато правителството на Стамбулски тръгнало по пътя на компромиситѣ прие

Години

1923/24 фин. год.	2 вноски по	2,500,000 лв. лв.	общо	5 мил. зл. лв. под. дн. курсъ	— 135 мил.
1924/25	" " "	3,000,000 " "	" 6	" " " " " "	— 162 "
1925/26	" " "	3,500,000 " "	" 7	" " " " " "	— 189 "
1926/27	" " "	4,000,000 " "	" 8	" " " " " "	— 216 "
1927/28	" " "	5,000,000 " "	" 10	" " " " " "	— 270 "
1928/29; 1929/30; 1930/31; 1931/32	" " "	5,000,000 " "	" 10	" " " " " "	— 270 "
1932/33 фин. год.	2 вноски по	10,000,000 " "	" 20	" " " " " "	— 540 "
1933/34	" 2	16,447,668 " "	" 32,895,336	лв. зл. " 886,289,072	" "
1934/35 г. до 1982/83	2 вноски по	21,697,668 " "	" 43,395,338	лв. зл. " 1,171,674,125	" "

Както се вижда при плащанията е възприето прогресивниятъ принципъ. Българскиятъ народъ не само обаче, че не почувствува никакво облекчение, а напротивъ пое нови и нови задължения: защото тоя нагледъ по-малкъ дѣлъ носи 50% лихва и споредъ направенитѣ изчисления за 60 години нараства на 2,255,245,240 лв. зл. значи само по тоя дѣлъ ние ще изплатимъ цѣлия репарационенъ дѣлъ!

Вториятъ дѣлъ В почва да се изплаща отъ 1 априлъ 1953 год. и е безлихвенъ. Но, което тука е важното, то е, че върху него ще се признаятъ българскитѣ вземания признати въ чл. 129 отъ договора.

Въ тая спогодба, като най-главната гаранция сж предвидени приходитѣ отъ митницитѣ, които сж най-големия приходно перо на държавния бюджетъ — за 1925/26 год. сж дали 1,401,692,514 лв. приходъ, а сжщо така и редъ държавни монополи, впоследствие освободени за да се гарантиратъ съ тѣхъ дзата последни заема.

Щомъ спогодбата се утвърди отъ парламента и главната репарац. комисия тя влѣзе въ сила, като изплащанията до преди землетресението ставаха най-редовни. Така напр. за периода 1923/24, 24/25; 25/26 год. сж внесени срещу репар. дѣлъ 623,359,464 лв.

Обаче, тя не сж единственитѣ изплащания въ изпълнение на Ньойския договоръ. България понесе нови голѣми разходи въ изпълнение на чл. чл. 125, 126, 127, 128 на договора, а именно за периода 1 X 1923 год. до края на 1926 г.*).

По чл. 127 отъ договора	170,000,000 л.
Чл. 128 отъ договора	166,735,582 л.
Доизплащане реквизиранъ добитѣкъ	20,000,000 л.
По конвенцията съ Югославия отъ 1923 г. (чл. 176 и 177).	264,700,000 л.
Подпомагане издръжката на съгл. окуп. войски	327,120,000 л.
Конвенция Ено 1923 год.	10,884,509 л.
Окупационенъ дѣлъ съгласно чл. 133 отъ Н. Д.	227,974,803 л.
Конвенцията съ Жонксонъ компани	12,830,038 л.
Издръжка на комисията по репарац.	105,079,300 л.
Издръжка на военно контр. комисия	90,398,900 л.

Др. Обрейковъ — Български държавни дългове изд. 1928 г. стр. 149—150.

спогодбата по нашия репарационенъ дѣлъ отъ м. мартъ 1923 г. Това бѣше една фатална грѣшка отъ страна на България, но споредъ директора на държавнитѣ дългове г-нъ Н. Стояновъ, нѣмаше другъ изходъ за нея.

Споредъ тая спогодба репарац. дѣлъ се раздѣля на 2 части — частъ А отъ 550 мил. зл. лв. и частъ В отъ 1,700 мил. зл. лв. Първата ще се изплаща въ продължение на 60 години по следния планъ, построенъ на принципа на полугодишнитѣ вноски:

Издръжка на междун. гранична комисия 5,155,000 л.
Издръжка на смѣсени арбитр. сждил. 18,797,000 л.
Подържане гръцко-българска комисия по изселването 67,273 500 л.
Разходи по прилаг. Ньойския договоръ 35,703,500 л.
Разходи за международни конференции 19,012,300 л.
Всичко 1,511,564,432 л.

Прибавени къмъ тѣхъ и репарационнитѣ вноски отъ 623,359,964 лв. то общо по изпълнение на договора за миръ България е платила 2,134,923,896 лв.! Срещу тия капитали не е внесено нищо въ България!

Нѣщо повече, признатитѣ по чл. чл. 136, 142, 145 и 124 отъ Ньойския договоръ вземания на България, се оставиха да бждатъ прихванати върху дѣлъ В, сждбата на когото още тогава бѣше илюзорна, а сега е напълно такава. Тука именно нашата дипломация направи фаталната грѣшка. Тя трѣбваше да настоява, щото върху цѣлата глобална сума да бждатъ направени прихващанията, а не само върху дѣлъ В. Последнитѣ възлизатъ по 4 члена по-горе цитирани на 3,779,520,444 лева зл.!

Вследствие на това изнасяне на огромно количество капитали, България се изтощи съвършено. Тя сигурно би се сгромолясала и по-рано, ако не бѣха на лице два фактора — износъ на тютюнъ донесълъ на България отъ 1919 до 1926 г. около 10 милиарда лв. и „економисването“, което прави държавата отъ чиновническитѣ заплати. Така докато презъ 1911 год. сме имали 50,000 чиновници за които е изразходвано 90 мил. лв. зл., то за 8500 чиновници презъ 1927 г. сж изразходвани 95 мил. зл. лева, отъ 1925 г. до 27 г. крѣгло сж спестени около 5 милиарда лева. Ето отъ кжде държавата покриваше пасивитѣ на плат. ни баланси и кърпѣше бюджетитѣ си! Въ замѣна на тия огромни жертви се понижи извънредно много покупателната сила на народа. Въ селата той е свѣлъ храната си едва ли не до хлѣбъ и вода, защото всичко друго отива за данѣци. Отъ тукъ иде и намалението на националниятъ доходъ, защото печалба отъ производството, нужна за натрупване на капитали, никакъ не остава. А намаленъ нац. доходъ значи намалена консумация — гладъ и недоиздаване, обикновенитѣ и мрачни слѣдници на българския народъ.

Положението е много тежко. Настаналъ е последния часъ въ който трѣбва високо да се иска справедливо третиране на българския народъ. Докато при определяне репарациитѣ на Германия, Унгария и Австрия се взе предъ видъ тѣхната платежеспособностъ и стабилността на националната имъ монета, даде се на последнитѣ две 20 години мораториумъ, съ България се постипи тъкмо обратното.

Въ опредѣлението на нейния дългъ легна принципа „плащане на всѣка цена“. Не се взеха предъ видъ нито българската платежеспособностъ, нито предвоеннитѣ задължения, които бѣха вече милиарди кн. лева, нито страшното и крайно оголяване на народа. България сподѣли най-тежката участъ измежду всички победени. И днесъ когато се изминаватъ вече 10 години отъ подписването на договора, ние можемъ ясно да констатираме голѣмитѣ зѣящи рани, които той нанесе на народната снага.

Земедѣлието, неподпомагано ефикасно, претърпяло ударитѣ на нѣколко крайно неблагоприятни години, не е вече въ състояние да активизира търговския балансъ и той приключва съ грамадни дефицити, които за 5 години (1922—27) възлизатъ на 1500 мил. лева. Държавния бюджетъ за сѣщитѣ 5 години е приключилъ сѣщо така съ грамадни дефицити, както се каза по-горе. Търговията замира — всѣки день носи все нови и нови фалити на малки и голѣми търговски фирми, които внасятъ паника всрѣдъ публиката. Занаятитѣ сѣщо така сж въ окаяно положение. Отъ сутринъ до вечеръ занаятчиата работи и едва успѣва да свърже двата края. Индустрията тоже е въ лошо положение. И при всичкото това положение репарационнитѣ платки ежегодно растатъ и заедно съ това бързо иде и стопанския ни банкрутъ. Дошло е вече крайно време, когато трѣбва енергично да искаме приложението на чл. 122 отъ Ньойския договоръ — ревизия на нашитѣ плащания. Въпросътъ за репарациитѣ отъ правителственъ трѣбва да стане народенъ, защото само така ще добие своето рационално разрешение. Докато въ Германия паднаха не единъ министерски кабинети по репарационния въпросъ, нѣз 6 години проспахме въ престѣпно нехайство, увлечени въ взаимното си самоизяждане. Сега поне да бждемъ единни и протестътъ на 27 Ноемврий противъ договора да излезе спонтанно изъ гърдитѣ на цѣлия народъ-мъченикъ.

К. Хр. Стояновъ — студентъ.

Репарациитѣ.

Следъ страшната и опустошителна свѣтовна война, въ която малка България бѣ възлечена по силата и настойчивостта на високи национални идеали за да понесе мъченически жестокосърдието на своята участъ. следъ ужаса на тази голѣма катастрофа, която разгърси изъ основа българския духъ, очитѣ на изстрадалото българско племе бѣха обърнати къмъ мирнитѣ конференции на Версайлъ, Сент-Жерменъ и Ньой, въ които сѣдбинитѣ на победенитѣ държави бѣха поставени на карта. На принципитѣ на справедливостъ, правда и човѣчески идеалъ, които се туриха въ основитѣ на тѣзи конференции, българския народъ даде последнитѣ свои надежди, престѣпвайки прага на подсъдимата скамейка. И окрилянъ отъ тѣхъ той успѣ да си възвър-

не частъ отъ загубеното хладнокръвие за да дочака края на своята присжда.

И тя не закѣснѣ.

Тази присжда, родена въ дни на силно възбуждение и настроение и въ още димящата атмосфера на едва затихналата война бѣ изслушена съ голѣма горестъ и приета безапелационно отъ разорената България, защото, ако тя нададѣше тревоженъ гласъ на недоволство и несъгласие, предъ нея се откриваха, съ цѣлия свой ужасъ, чакащитѣ я много по голѣми бедствия и печални изненади.

Подъ натиска на силата, България трѣбваше да склони и да приеме смирено и безропотно, както всички победени държави, наложеното ѝ наказание, като „главна виновница за свѣтовнитѣ нещастия и причинителка на страшнитѣ държавни сътресения“...

Въ това отношение, доколко безпристрастния историкъ ще отдаде значение и признае правдивостта на тая несъстоятелна и напълно несъвмѣстима съ международно — правнитѣ норми теза, ние само ще си позволимъ да предскажемъ, че той недвусмислено ще отрече нейната законна обосноваваностъ:

Ньой, обаче, съ своето име ще остане да живѣе въ съзнанието на всѣки справедливъ човѣкъ, най-вече въ съзнанието на всѣки българинъ, защото то се намира въ неразривна връзка съ она историческа неправда, която се извърши надъ България точно преди 10 години и споредъ която тя се задължи да заплати на победителитѣ, като обезщетение 2 милиарда и 250 милиона зл. фр. подъ съвършено ново и непознато до сега въ дипломатическото словоупотрѣбление название — „репарации“, т. е. възвръщането или поправянето на всички она вреди, които България, съ своето пакостно участие въ войната е причинила на държавитѣ победителки — нейни бивши противници. Споредъ прокараното решение въ Ньойската конференция, относно плащането на предвидената репарационна сума за България, се вижда, че тя представлява „минималната“ сума, която победителитѣ сж могли да опредѣлятъ, като обезщетение за нанесенитѣ имъ отъ България вреди и загуби, съ огледъ на нейната платежеспособностъ.

Каква ирония!...

Това рѣдко „великодушие“, съ което авторитѣ на Ньойския договоръ сж се отнесли къмъ България, съвсемъ не може да измие тѣхнитѣ опръскани съ кръвъ рѣже отъ жестокото нараняване, което предизвикаха на България и да изтрѣгне отъ нашитѣ гърди благодарствено слово. Не! Защото въ тази тънка демагогия и инсинуация нашето разбиране е могло добре да прозре и открие голѣми несъвмѣстимости и несъобразности.

Преди всичко съзнателното отбѣгване да бждатъ посочени въ дословна и подробна форма вредитѣ нанесени имъ отъ България ни води до логическото заключение, че тѣ сж презумптивни и произволни и, че по този начинъ умаломожаватъ чувствително силно автентичността на тѣхнитѣ твърдения и немотивирани становища.

Една друга основна несъобразностъ, която конференцията вср. участвуващитѣ въ нея изготвители на мирнитѣ постановления не сж могли да избѣгнатъ, се състои въ заблуждението и погрѣшното допущане, какво България е въ състояние да заплати сумата 2¼ милиарда златни франка съ 5% лихва въ продължение на 37 год. при постепенно намаляващи анюитетни вноски отъ 172½ милиона златни франка до 63.

По-късно, обаче, кредиторитѣ единодушно из-

мѣнятъ това свое становище по изискванитѣ отъ България плащания, които, по този начинъ отъ прогресивно намаляващи се, сж станали еднаквотатни — 134,064,994 златни франка. Задължение — абсолютно неизпълнимо и прекращаващо рамките на обективната възможност, защото бедна България, която къмъ 1 октомврий 1915 год. имаше свой външенъ дългъ отъ 951,936,770 златни франка съ годишенъ анюитетъ, за лихви и погашения, отъ 58,686,000 зл. франка, трѣбваше да се нагърби съ плащането и на репарациитѣ, годишнитѣ анюитетни вноски, на които възлизаха на 134,064,994 зл. фр. или всичко 192,750,994 зл. франка, сума колосална по своитѣ размѣри и при това не включваща въ себе си неизброимитѣ задължения на България по поддръжка на съглашенско-окупационната армия и скжпата доброволческа такава по изплащане закъснѣлитѣ вноски на стари дългове, по възстановяване всички имоти, права и интереси на съглашенскитѣ поданици въ България и много други плащания, които безогледно бѣха наложени на омаломощена и съкрушена България и за които тя трѣбваше да ангажира всичкитѣ приходи на своя държавенъ бюджетъ.

Всичко това, стана следъ като България, разпокжсана и изкрадена отъ „хуманнитѣ“ и модерни грабители, понесе несмѣтни загуби и вреди: житницата Добруджа, която съ своето земледѣлско производство вписваше въ българския бюджетъ ежегодно тлъстото приходно перо отъ 80 милиона зл. лева, заедно съ Македония, Одринско и западнитѣ покрайнини се отнеха по силата на мирния договоръ, изкованъ въ отсѣжственото и най-елементарната справедливостъ и човѣчностъ и споредъ който нещастна и онеправдана България трѣбваше да понесе една загуба отъ 1,633,000,000 златни лева при едно национално богатство отъ 9 милиарда златни лева.

Безспорната несъобразностъ, колкото очевидна, толкова и истинна, на тази погрѣшна въ основитѣ си теза неможеше да не убеди поне отчасти кредиторитѣ на България въ невъзможността на последната да изплати своя дългъ по-големъ отъ 5 милиарда златни лева съ едно национално богатство отъ 7,367,000,000 златни фр. въ продължение на 37 години.

България поиска мораториумъ отъ 3 години, но ѝ се даде такъвъ само за една година. Последваха нови искания, нови молби въ името на справедливостта и правото, но предъ коравата и неотстъпна воля на победителитѣ тѣ се съкрушаваха и оставаха безответни.

Инфлацията въ Германия и нейния категориченъ отказъ да плаща, държавния банкрутъ на Австрия и Унгария, поведението на Турция къмъ Севърскитѣ договорни постановления, всички тия разразили се въ буря събития, съ цѣлата своя сила доведоха до едно уравниовесяване на международното положение въ Европа.

Благоприятната обстановка, за правилното и резултатно поставяне и разрешаване на българскитѣ аспирации на международната арена, бѣше настъпила. България трѣбваше да отстоява съ правотата на своитѣ справедливи искания за да бжде удовлетворена. Тя направи това, но не успѣ. Предъ мощния напѣнъ на бруталната сила и вандалския егоизмъ на победителитѣ, тя трѣбваше да се покори и да приеме „милостята“, която ѝ поднесоха: насилственото задължение на България отъ 2 1/4 милиарда зл. фр. се раздѣли на две части: I-та отъ 550 милиона зл. фр. платими въ срокъ отъ 60 години

чрезъ прогресивно нарастващи анюитети отъ 5 милиона зл. фр. до 43,395,338 зл. фр. и съ 5% лихва. II-та частъ отъ 1,700,000,000 зл. фр. безлихвена, плащането на която ще почне отъ 1 Априль 1953 год.

По този начинъ се направиха частични отсрочки, въ смисълъ, че платѣжитѣ отначало ще бждатъ малки за да се даде възможностъ на България да се съвземе стопански и да заздрави своето финансово положение, та по този начинъ да може съ по-големъ улеснение да посрещне отложенитѣ си бждащи задължения. Желанието вложено въ тая отсрочка бѣ могло да изиграе своята роль и да намѣри смислено и реално оправдание, ако нѣмаше своята тенденциозна подкладка.

Защото: 1) сумата 550 милиона платима въ течение на 60 години съ 5% лихва е равна на — 2,255,245,240 зл. фр., т.е. почти сжщата — която съглашението искаше първоначално отъ България и защото 2) целта на дадения мораториумъ бѣ могла да бжде постигната, ако; извънъ опредѣленитѣ репарационни вноски, България не носѣше задължението за други такива презъ мораторния периодъ.

А такива допълнителни суми, които се искатъ и ще продължаватъ да се искатъ отъ България подъ формата на разни дългове: консолидирани, неконсолидирани, вътрешни и др. достигатъ до чувствително голѣми размѣри.

Тѣхното изплащане ще стане, обаче, мъчително, съ постепенното нарастване на репарационнитѣ платѣжи, докато най-после настѣпи моментъ на невъзможностъ, печалнитѣ последици на който ще доведатъ нежеланото отъ никого, може би, финансово разорение на България. При това положение, ако бедната съвестъ на победителитѣ не желае да се намѣси, нека тѣхнитѣ интереси, туряни всѣкога като изходна точка въ всѣко предприето дѣло, станатъ причина България да заздравѣе и да заработи съ творческия си духъ въ международното обществитѣ за своето и това на човѣчеството преуспѣване.

Проф. Ф. Белмеръ.

Икономическо и счетоводно разбиране на баланса.

Необходимо е да разглеждаме баланса отъ две страни: отъ икономическа и отъ счетоводна. Отъ икономическо гледище баланса е съвокупностъ на всичко, което може да бжде изразено въ стопанството въ пари и въ такава смисълъ той сжществува вънъ отъ счетоводството на стопанството. Всѣко стопанство макаръ и да не води счетоводство има свой балансъ, който опредѣля неговото имуществено състояние въ известенъ моментъ.

Въ имущественото състояние на стопанствата се забелязватъ две страни: едната опредѣля съвокупността отъ намиращитѣ се въ стопанството срѣдства и се нарича активъ, а другата указва източникитѣ за получаване на тѣзи срѣдства, т.е. ообразува неговия пасивъ. Естествено, че тѣзи две страни трѣба да бждатъ равни помежду си, тъй като всѣка ценностъ привлечена въ стопанството и влизаща въ неговия активъ трѣба да има свой източникъ отъ който е получена. Оттукъ следва, че въ прилагане на икономическото разбиране самото

наименование „баланс“ предопределя равенство между актива и пасива. Счетоводното разбиране на баланса има преди всичко формален характер — характер на счетоводно изображение имущественото състояние на стопанството, т. е. предава графическо изображение на съществуващия баланс. Счетоводното понятие баланс е значително по-широко отколкото икономическото, тъй като първото включва не само изображение състоянието на стопанството в даден момент, но и всички процеси които стават в него и се изразяват в пари. Оттук следва, че в първия случай баланса изобразява само статиката на стопанството (неговото имуществено състояние), а в втория — той дава и динамиката на стопанството т. е. изобразява движението на стопанските маси и всички произходящи оттук изменения в състава на имуществата на стопанството. В този последен вид балансът, като равновесие запазва закона за двойствеността на стопанските обороти; с други думи първоначалното равновесие между актив и пасив се превръща в равновесие между дебит и кредит, като причина и следствие за изменение имуществения състав в стопанството. Въз основа на това двете равни страни на счетоводния баланс трябва да се наричат не актив и пасив, а с по-широки термини — дебит и кредит.

Правилността на тая терминология е била под чергана още в 1900 год. от проф. Н. Лунски в неговия труд „Кратък учебник по търговско счетоводство“. По такъв начин баланса, бидейки от икономическо гледище съвкупност от всичко изчислимо в стопанството в пари, от счетоводно гледище се явява графическо изображение, както на стопанския баланс, така и на всички произходящи в стопанството процеси. Ето защо, когато се казва, че обектът на отчитане се явява баланс, то в същност се разбира стопанския баланс, но понеже счетоводния баланс е графическо изображение на стопанския баланс, та от формална гледна точка, счетоводния баланс представлява обектът на всички счетоводни записвания. Счетоводният баланс, представяйки от една страна графическо изображение — статистиката на стопанството, т. е. състоянието на стопанството в определен момент, а от друга и неговата динамика, т. е. на всички произходящи в стопанството процеси, които постоянно изменят баланса, трябва да се разглежда в двете му основни функции. В първия случай баланс е като фотографическа снимка на икономическата страна на стопанството; а в втория се явява, като кинематографическа лента, в която сж отбелязани всички стопански процеси, т. е. последующите трансформации на баланса. Очевидно е, че в последния си вид баланс би трябвало да се състои от ред последователни баланси, следващи един след друг всяка стопанска операция. Съ други думи тук понятието баланс се разширява до съвкупност от всички счетоводни записвания, свързани с идеята за единния баланс, детайлизацията, на който представляват тези счетоводни записвания. От общата теория на счетоводството е известно, че съвкупността на счетоводните записвания е в същност съставяне на ред последователни баланси, които благодарение прилагане методите на счетоводната класификация и координация се правят чрез записване, отражението на всички стопански обороти, както в общата съвкупност на баланса, така и в неговите отделни

части. Тези последни дават баланс в всеки момент по силата на закона за двойствеността на стопанските обороти и метода на двойното записване. Изхождайки оттук цѐлата съвкупност от счетоводни записвания в предѐлите на един баланс на стопанството трябва да наричат счетоводен баланс в широка смисъл на думата или, че счетоводен баланс се нарича — графическо изображение статиката и динамиката на отделното стопанство, направено въз основа методите на счетоводството.

Счетоводният баланс в първия си вид, т. е. в който се изразява състоянието на стопанството в определен момент, се нарича статичен. Графически той се изобразява в вид на особена таблица, където на едната страна се разполага актива, т. е. съвкупността от сѐрдства, а на другата — пасива т. е. източниците за получаването на тези сѐрдства. В това построение балансът дава обзор на стопанството от двете гледища: в актива стопанството се разглежда от гледище на намиращите в него различни имуществени блага, като реални ценности или права върху ценности, а в пасива същата имуществена маса се разглежда от гледна точка на указване източниците или собствениците на тая маса. Съ други думи баланса дава двоен анализ на стопанството: в пасива — анализ на всичките действия на стопанските субекти, които сж вложили сѐрдства в стопанството и по такъв начин сж станали причина за тяхното появяване, а в актива — анализ на последствията, които сж се образували, като резултат от влягане на сѐрдства и което се е изразило в наличност в стопанството на разни реални и нереални ценности — по такъв начин статичния баланс дава анализ на причините (пасива) и на следствията (актива) на стопанската дейност. В втория си вид баланса, представяйки съвкупност от счетоводни записвания, трябва да съществува като счетоводен план още преди появяване на последните. От общата теория на счетоводството е известно, че поради счетоводната класификация баланса се разлага на отделни съставни части, всяка от която се представлява чрез сѐтка. Следователно сѐтките сж части от единния баланс, а тяхната съвкупност е счетоводния баланс. Оттук следва, че съставянето на баланса, като съвкупност на всички сѐтки, т. е. на счетоводния план, трябва да предшества счетоводните записвания.

Този счетоводен план е като счетоводна клавиатура, с помощта на която цѐлата сложна композиция на стопанските процеси се излива в последствие в определен симфония. Съ постепенното изпълнение счетоводната симфония на тая клавиатура се образува баланс, попълнен с материално съдържание, а от баланса, като съвкупност от всички записвания, се получава и статичния баланс. По такъв начин статичния баланс е извод от счетоводния план, попълнен с материално съдържание, или извод в вид на салда по сѐтки.

Построението на балансовия план предшества и построението на статичния баланс, ето защо в учението за строежа на баланса е необходимо да се спрат не само върху статичния баланс, но и върху строежа на баланса като план за отчитане. По своя обем последния е по-широк от статичния, понеже въпросите за неговия строеж обхващат цѐлия обем на счетоводния баланс.

Счетоводният баланс, който обхваща съвкупността от счетоводни записвания, се нарича баланс динамичен или баланс за текущото счетоводство. Въз учението за методите на изследване дейността на стопанството трябва да работим предимно с динамичния баланс, понеже статичния дава сравнително малък и непълен материал за построение на изводи от стопанската дейност.

Статичният баланс изразява само статиката на стопанството, неговото състояние въ покой и затова се явява, като моментална фотографическа снимка, а динамичния определя динамиката на стопанството, т. е. всички произхождащи въ него процеси и затова се уподобява на кинематографическа лента, въ която е зафиксирано цялото движение на стопанските маси.

Ив. х. Желѣзковъ — студентъ.

Репарации ... студентство ... полиция.

„Ранени сж Ив. Бижевъ и С. Киряковъ, а бити много отъ членоветъ на изпълнителния комитетъ на съюза.“
Пресата.

Не за пръв път въ историята на своето едва четири-годишно съществуване, обединеното въ Б. Н. С. С. студентство е изпитвало върху гърба си безмилостния камшикъ на полицията и то винаги въ моменти, когато е проявявало своите чисто — патриотични и национални чувства.

Още незабравенъ и неизмитъ е позора отъ посегателствата на полицията, извършени надъ студентството по време протеста на Б. Н. С. С. по цинцарските издевателства въ Добруджа презъ 1927 год., когато повилнѣли полицаи на площада предъ двореца, нанесоха жестокъ побой надъ ония, които съ дигнато чело вършеха своя синовенъ дългъ, ново злодеяние, нова гавра покрусилъ душите ни. И ако случката презъ 1927 год. можеше да се позабрави, тая отъ улица „Патриархъ Евтимий“ вѣчно ще тегне въ душата на българския интелегентъ, защото това бѣ едно нечувано злодеяние извършено надъ твърдите на утрешна България, които ведно съ цялия български народъ бѣха излѣзли да кажатъ на свѣта: „не трябва да плащаме репарации“ и „не можеме да плащаме“.

И затова, именно, впечатлението отъ произвола на полицията е още по тежко, защото въ тоя върховенъ за нацията ни моментъ, когато ние всячески се мѣжимъ да направимъ акцията на всебългарския съюзъ „Отецъ Паисий“, по масова, по общонародна и по величествена, парабеловитъ вистрели отправени срещу студентството я компрометирахъ и осуетиха.

Не е вѣрно, твърдението на правителствения печатъ, какво полицията е действувала така, защото е била провокирана отъ манифестантите, които ужъ били комунисти. Срамъ и позоръ, защото факта, че начело на манифестиращитъ е вървялъ изпълнителния комитетъ на Б. Н. С. С., е достатъчно опровержение на горната теза, а знайно е че въ Б. Н. С. С. не е имало, нѣма и не ще има никакви комунисти. Всеизвестниятъ маниеръ на полицията да оправдава, щѣло и нещѣло своите простѣпки, спрямо чисто националистическите акции на организираното българско студентство, съ комунистически провокации, тоя пътъ не ще намѣри съчувственици всрѣдъ българското обществено мнение, и ние не се съм-

няваме, че то ще сложи върху челото ѝ клеймото на позора и презрението.

Далечъ сме отъ намѣрението да провокираме, но трябва да отбележимъ и факта, че полицията извърши тоя „геройски“ подвигъ тъкмо въ момента, когато цялата българска преса я упрекваше въ бездействие по залавянето на бандата на Дочо Узуновъ, и едва ли не за да отвлече вниманието на обществото отъ тоя позоренъ фактъ, тя лепна върху челото си тоя новъ, нечуванъ досега позоръ.

И въ момента, когато ние съ цялото си внимание и присъщия ни младенчески ентузиазъмъ се готвимъ да изнесемъ протеста противъ репарационното бreme, камшицитъ и вистрелитъ на полицията идатъ да ни посочатъ, че ние сме избрали правия пътъ и ведно съ викътъ: „Долу репарациитъ“, ние издигаме своя мощенъ гласъ на протестъ и викаме: „Долу правокаторитъ въ полицията!“ Да живѣе борческия духъ на Б. Н. С. С. Да живѣе национално съзнанието се българска академическа младежъ!“

Борисъ Кутрянски — студентъ.

Да плащаме ли?

Въ стрѣмния пътъ къмъ национално обединение българскиятъ народъ не единъ пътъ е възставалъ, подбужданъ отъ свѣтли пориви, окрилянъ отъ силната вѣра за благополученъ край и крепенъ отъ гранитния си духъ, не да заграбва чуждо, да заробва, не да изпълни чужди нему заповѣди, или капризи на короновани глави, а да дарява свобода на братята си, да обедини всички земи населени съ българи и обанити понастоящемъ съ черния вуалъ на робството.

Такава велика по своята замисълъ дата е и тази на която то грабна оржжието, за последенъ пътъ може би, не за отиждане, а за свободата на Македония, Добруджа, Тракия. Сждбата този пътъ измѣни. Не обаче на бойнитъ поля кждето силата на българското оржжие спечели свѣтвна слава, а въ дипломатическите канцеларии. България бѣ бита. Победена, изморена отъ дългия пътъ къмъ Голгота България трѣбваше да изпие до дъното чашата съ отровата. На 27 Ноември 1919 година, въ денъ пражникъ на българските победи, българските делегати, подобно, затворници бѣха закарани въ Нюй да подписватъ „договори“, които победителитъ подъ влиянието на безграничната мѣсть, съ зашеметени отъ гърмежитъ топовни глави бѣха приготвили. Каква ирония на сждбата. Парижъ — люлката на свободата. Градътъ отъ кждето преди 140 години изгрѣ първия лжчъ на свободата; преди 10 години отъ сжщия Парижъ и предградията му се чу злоещото ехо на насилие, робство по черно, по страшно по методитъ си на прилагане; на плащания, които сж непознати въ историята и които само боящитъ се отъ сѣнкитъ ни могатъ да ни наложатъ като най-силенъ ударъ. И действително само нашия силенъ високо патриотиченъ духъ е единичката крепостъ, която плаши противникитъ ни и окриля насъ.

Първитъ дни бѣха на униние, на печаль. Като народъ младъ, лишенъ отъ силата на опита ние едва ли не загубихме равновесието и съ междуусобицитъ, които станаха изпрѣскахме съ калъ свѣтлитъ страници на българската история. Това бѣше духътъ, които бѣ сломенъ за моментъ, изгнилъ у мнозина българи това бѣ пакъ сжщия тоя националенъ духъ, който подобно на фаръ проникна въ мъглатъ

и осветя пътя на България, тоя вечно тлѣящъ свѣщенъ огнь, който предпази българското племе презъ 500 годишното робство, той, който ще трѣбва да бушува въ здравитѣ гърди на всѣки младъ българинъ. Националниятъ духъ, който не може да бжде зазданъ, ни съ сабя или куршумъ унищоженъ, той остана единичната опора, най-силното звено следъ общото нещастие между всички българи отвѣдъ и тукъ.

Десетъ години една натегната, наситена съ бацили на умраза, недоверие даже и свирепостъ атмосфера обгръща Европа! Десетъ години отъ какъ гласа на стенанията не стихва, отъ какъ безбройнитѣ протести, плодъ на националния духъ свикналъ да живѣе и се проявява свободно отъ една страна и новитѣ обстоятелства създадени отъ мирнитѣ договори отъ друга не преставатъ!

Десетъ години, презъ които българското народно стопанство бѣ заставено да плати прѣко силитѣ си суми, е докарано до просияшка тояга.

Десетъ години минаха и пакъ гузнитѣ съвести на европейския ареопагъ не се успокоиха, не изтрезняха отъ опиянението на победата, спечелена съ лъжи и измама. Многобройнитѣ конференции между победени и победители сж само парадни трибуни, кждето повечето пжти се оформя нѣкое ново задължение на победенитѣ отъ колкото да се ревизиратъ несправедливоститѣ. Само пѣстроликитѣ съставъ на Обществото на народитѣ — кждето нѣкои сж свободни да кажатъ туй, което желаятъ, а други туй, което косвено имъ е продиктувано и заповѣдано — дава малки възможности кждето победенитѣ споредъ куража си, могатъ да протестиратъ. И ето тукъ е най-важния, единствения моментъ,

кждето малодушието е най-малко желано, кждето подтиквана отъ своето силно национално чувство, всѣка победена страна трѣбва да подигне високо гласъ на протестъ. Действително, най-мощния духъ, най-опитния, притежаващъ познанията и ловкостта на виртуоза държавникъ, базирашъ се на безграничното довѣрие на своя народъ, прѣвъ германския делегатъ протестира за безчовѣчното отнасяне съ малцинствата, срещу политиката на асимилация; срещу непосилнитѣ плащания. По реда на протестирането се образува една таблица, кждето Германия заема първо мѣсто, а България последно, а ако на тѣзи редове поставимъ цифри, то тѣ ще бждатъ мѣрката за проява на свободолобиевъ, школуванъ и силенъ духъ. А знайно е, че често пжти блѣската защита спасява даже виновния отъ затвора.

Но защо ний не представлявахме страна въ конференциитѣ или въ Обществото на народитѣ, каквато бѣ Германия? Имамъ предвидъ, че Германия превъзхожда въ икономическото си състояние България, че съ сждбата на 62 милиона германци по-мжчно се играе отъ колкото съ тая на 5 мил. българи? Но защо тогава ний не оказахме съпротива, каквато намъ равнитѣ Австрия и Унгария указаха? Защо и до сега още българската интелигенция е склонна да се занимава съ тѣсно-партийни въпроси нежели съ жизнени за държавата такива?

Азъ си позволявамъ да търся причината въ малкото образование, което се вижда отъ разходитѣ, които ние отдѣляме за училището — мѣстото и срдствата съ които и кждето се школува нашата младежъ, гдето тя създава и калява своя националенъ духъ. И ето гласътъ на цифритѣ:

Години	Общъ бюджетъ	Бюджетъ на Министер. на Просветата	%	Предвидени суми за у-ща въ друг. м-ва	%	Общо %	Забележка
1920 - 21	2.954.689.000	221.368.000	7.49	12.080.000	0.04	9.53	срдно 11.14% съ фондоветѣ
1921 - 22	2.684.699.000	229.895.000	8.56	11.872.000	0.43	8.99	
1923 - 24	5.368.900.000	626.347.000	11.67	41.341.000	0.77	12.44	
1924 - 25	6.604.931.000	747.271.000	11.29	73.753.000	1.12	12.41	
1925 - 26	6.875.000.000	620.431.000	9.02	100.166.000	1.45	10.47	
1926 - 27	6.924.161.000	663.909.000	9.59	99.988.000	1.44	11.03	
1928 - 29	7.481.512.000	892.162.000	11.92	94.217.000	1.25	13.17	

* Даннитѣ отъ годишницитѣ на Дирек. на Статистиката.

Макаръ, че числата сж малко и не абсолютно точни, тѣ могатъ пакъ да ни покажатъ слабия интересъ, който ние сме проявявали къмъ просвѣтното дѣло. Да се отдѣля само 11.14% срдно за просвѣтата, това е нищожна сума въ сравнение съ задачитѣ, които предстоятъ на Министерството на Просвѣтата. Даваме ли си смѣтка, че следъ години ще имаме едно слабо образовано поколение, че всичко, което понастоящемъ проектираме, като единъ модернизирани на земедѣлието, скотовѣдство, развиване българска национална индустрия и въ всѣка една проява, въобщо, се изисква образованъ, добре подготвенъ субектъ. Можемъ ли да се помиримъ съ мисълта за залѣза на нашето племе, защото образованието не създава народъ, но народитѣ безъ

образование загиватъ. (Розенвелтъ). Когато ние за училището — мѣстото, кждето се създаватъ най-свѣтитѣ стремени на нова, утрешна България — отдѣляме толкова малко, ние вършимъ съзнателно или не, една грамадна грѣшка.

Но това лошо за насъ последиствие има значение и за европейското семейство, на което и България е членъ. Нима високообразована Европа ще се примири съ положението да има въ срдата си единъ неграмотенъ, слабокултуренъ членъ, като има предвидъ, че последиствията отъ това ще бждатъ въ ущърбъ на мира, на цивилизацията.

Още една таблица ни показва, че действително България е между последнитѣ относно разходитѣ по просвѣтата:

Държава	Население	Разноски за просветни цели по национална валута	Пода се на глава в нац. валута	Курсъ на Б. Н. Б.	Въ български левове
Австрия	6.535.000	40.231.000	6.15	19.75	121.46
Белгия	7.465.000	438.600.000	58.75	4.61	260.84
България	5.483.125	675.900.000	120.33	—	120.32
Гърция	5.021.000	402.800.000	80.02	1.78	142.63
Дания	3.434.555	71.200.000	20.07	—	—
Италия	38.710.000	1.289.500.000	33.31	5.42	180.54
Ромъния	17.200.000	2.808.400.000	163.3	0.65	106.15
Англия	42.769.000	53.338.000	1.24	669	829.56
Финландия	3.364.807	347.900.000	103.4	—	—
Франция	40.743.851	2.147.900.000	52.7	4.55	239.79

* Данните от годишника на Стат. отдѣл. при О. Н. за 1926 год.

Василь В. Вълков—студентъ

Студентство и народъ.

Студентското движение у насъ се роди и уформи, като такова, твърде късно въ сравнение съ другитѣ европейски страни. Това е благодарение на обстоятелствата, че нашата държава е много млада, а още повече нейнитѣ висши учебни заведения, които да тиратъ едвамъ отъ едно или две десетилѣтия насамъ, сж още по-млади.

Да се зароди истинско студентско движение въ България, до сега, въ пълната смисълъ на думата, съ значение на единъ факторъ въ страната, както това е другаде, не можеше и дума да става. Благодарение разпокъсаността, която съществува и до днесъ, въ нашитѣ студентски сили, прѣснати изъ разнитѣ европейски университетски градове. Тая разпокъсаностъ ги лишаваше отъ възможността за групирането имъ въ едно идейно уформено движение. макаръ и отъ твърде рано още да съществуваха дружества на българскитѣ студенти, тукъ-таме изъ разнитѣ европейски градове, било като самостоятелни организации, било като секции при чуждестраннитѣ такива.

Макаръ и късно извикано и дошло на животъ, студентското движение, сплотено подъ яркото знаме на своя Български Националенъ Студентски Съюзъ и вѣрно на своя девизъ: „Болките на народа, сж болки и на студенеството“ играе и има тепърва да играе важна роль въ нашия общественъ и културенъ животъ. Защото неговото знаме, което е символъ на аполитичностъ, надпартийностъ и родинолюбие, обединява около себе си нѣколко хиляди млади български синове и дѣщери, които сж цѣта на българската младежъ или да се изразимъ съ обичайната терминология, съ която опредѣлятъ българското студентство, макаръ и тя да е твърде ополшена поне за днесъ въ съзнанието народно, българското студентство, това е златната българска младежъ. И много справедливо, може би, защото утрешна България чака, а то почти изключително на тия свой синове и дѣщери, нейни утрешни строители и ръководители, на които тя възлага толкова упования и надежди.

А българското студентство, наредено въ стройнитѣ редици на своя Б. Н. С. С. оправдава и ще оправдава възлаганитѣ му надежди и днесъ и утре, защото градейки дѣлото на студентството, гради за грядущитѣ поколения, подкрепя труда, възжеленията и прогреса на бждащъ България. Бидейки сплътени въ една организация, която обединява цѣлата нация въ лицето на нейнитѣ млади синове, заслужава и трѣбва да се опира на симпатитѣ на всички български обществени сръди и класи, както и на тѣзи на авторитетнитѣ държавни мѣста и лица. Между народъ, държава и студентство трѣбва да съществува единъ тѣсенъ контактъ на идейно и обществено взаимодействие и на взаимоподкрепа. И така трѣбва да бжде. Защото Б. Н. С. С. насажда въ своитѣ членове чиста и възвишена любовъ къмъ родината; за него чувството на родинолюбие не е класово и сектанско, а широко, всеобемно и непринудено! Родолоубието за него е програма, а не догма, то е висша служба за народа, който се нуждае отъ сцеплението, безкористната любовъ, и преданността на своята младежъ. Заветитѣ на нашето борческо минало сж завети и за

Едва ли по-ясна картина можемъ да имаме отъ тая. До като Англия, Франция, Италия, Белгия предвиждатъ голѣми суми за просвѣтното си дѣло, малката България едвамъ смога да даде и тази сума. Но тукъ показанитѣ цифри ще се увеличатъ чувствително, като се прибавятъ за Франция разности, които частни предприятия правятъ за многобройнитѣ религиозни и др. колежи въ Франция, Австрия, Италия и Белгия. Азъ съжелявамъ, че не мога да направя сравнение съ страната на Бѣлитѣ лилии — Финландия — по липса на официаленъ курсъ, но не се съмнявамъ, че то далечъ ще ни превъзхожда.

Повръщамъ се пакъ на въпроса: можемъ ли да увеличимъ разходитѣ по просвѣтата, да ги вземемъ отъ другитѣ отдѣли? Не и пакъ не. Има нѣщо, което души цѣлия бюджетъ, което изсмуква жизненитѣ му сокове, което е излишно. Това сж насила наложенитѣ ни репарации.

Ето защо, ние високо издигаме гласъ на протестъ. Протестъ продиктуванъ отъ справедливостта, отъ свѣтлитѣ идеали, които нашето племе трѣбва да разреши не за въ вреда нѣкому, а за въ полза на всички; протестъ въ името на мира, тъй желанъ отъ насъ и за който най-главни пречки сж мирнитѣ договори и репарационни плащания, при съществуването на които българското племе се изражда и залѣзва.

Нека на 27 Ноемврий изправени предъ общата напасть, която по настоящемъ се узаконява съ нови договори, всички българи си подадемъ ръка и извикаме: „Долу насилническитѣ договори, които откъснаха живи части отъ тѣлото на нашата родина, долу репарациитѣ — туберкулозата за народното ни стопанство!“

студентството, подвизитъ на плеадата херой, които създадоха Българската нация, държат въ душата на Университетска България и чертаятъ нейния път.

Б. Н. С. С. олицетворява духовната солидарност идейното единство, устрема към прогреса, култура и самовъзпитание на българската академична младеж и неговото дѣло расте и крепне вдъхновявано от труда, ентузиазма и преданността на хилядитъ организирани под неговия стяг български синове.

А, че въ досегашното си съществуване Б. Н. С. С. съ редица факти е оправдал възлаганитъ му надежди, както от студентството така и от обществото, по отношение дейността му за защита на чисто студентскитъ интереси, както и за изпълнение на широкитъ му идейни и обществени цели, и следователно е заслужил напълно тѣхната досегашна подкрепа и упования е лесно да се убедимъ.

За защита на студентскитъ интереси той е далъ не единъ път прекрасни доказателства, като следъ надлежното констатиране на известни аномалии, които накърняват студентскитъ интереси е правилъ резолюции съ които е възлагалъ на своитъ органи застъпването имъ предъ resp. мѣста и лица, за изправяне на тия аномалии.

Но само това ли е? А каква роля може да изиграе българското студентство, когато се касае въпроса до защита на националната ни кауза, достатъчно е да си припомнимъ само нѣколко случая отъ близкото минало. Достатъчно е да си спомнимъ мъжественото самоотрицание на българскитъ студенти—македонци—за защита на свободата на своитъ сънародници, защото и до днесъ гниятъ въ скопскитъ зандани, жертва на нечувания шовинизъмъ на нашитъ западни сѣседи. Близкото минало е изпълнено съ маса примѣри на истинска отзивчивост отъ страна на българското студентство къмъ народнитъ бедствия и неволи. Предъ насъ се редятъ като въ калейдоскопъ редица негови прояви за защита на националната ни кауза, които надхвърлятъ всѣка похвала.

То бѣ първото, което дигна гласъ на протестъ миналата година противъ безчинствата, издевателствата и своеволията надъ мирното българско население въ поробенитъ български земи — Тракия, Македония и Добруджа. То е което съвика голѣмото протестно събрание миналата година въ Софийското казино противъ Ньойския договоръ и репарациитъ, както и тая година на 23 октомврий — голѣмото протестно събрание въ Свободния Театъръ противъ страшнитъ издевателства на цинцаритъ въ Добруджа. И сега, вѣрно на своя девизъ: „болкитъ на народа сѣ болки и на студентството“, българското студентство се отзовава първо на нѣколкото професионални и родолюбиви организации, които взеха инициативата за устройване повсемѣстни митинги противъ непоносимото бreme на репарациитъ, наложени ни споредъ Ньойския договоръ.

И съ своята упорита борба, и младежки идеализъмъ, българското студентство дава още единъ примѣръ за истинско родолюбие и жертвуване предъ олтаря на отечеството, готово да пожертвува живота си дори за благо на своя народъ.

Въ лицето на Академическата младеж, обединена въ Б. Н. С. С., българския народъ ще срѣща винаги младитъ труженици за свободата, за напредъка, за културата, за духовния и националенъ

подемъ на своето племе, защото неговата история е история на младата българска интелигенция, която презъ изпитанието на едно национално крушение и упадък на едно идейно поражение, намира своя вѣренъ път — път да служи беззаветно на своя народъ.

Кир. Ил. Тръпчевъ — студентъ.

Македонскиятъ Студентски Съюзъ и задочитъ му.

Македонската борба е борба на единъ цѣлъ народъ. борба на единъ народъ съ славно минало и съ още по-славно бъдаше Народъ, който отдавна има своитъ велики мъченици, своитъ свѣтци и безсмъртници. Народъ, който върва въ своята победа и чиято неотклонна цель е свободна и независима Македония.

Подложенъ на най-безчовѣчни изпитания, подхвърленъ на единъ жестокъ тероръ македонскиятъ народъ не престава да се бори, не престава да върви напредъ—дори и презъ Голгота—къмъ изгрѣва на свободата.

Ето защо, съзнавайки ясно оня свѣщенъ синовенъ дългъ, който тѣй просто, но тѣй самоотвержено е събиралъ и събира македонскитъ борци въ тая мощна, героична по своята замахъ борба, въ тая борба величава по своята безукоризненостъ, чистота и саможертва. — Ето защо, презъ 1925 год. се поставиха основитъ на съюза на македонскитъ студенти въ чужбина. Съюзъ на млади македонски чада, далечъ отъ роденъ край, съюзъ на изгнаници, чийто сърдца тупкатъ ведно съ сърдцето на Македония, чийто умове свързва една обща мисль, въ чието съзнание изниква единъ единственъ образъ, образътъ на клетата Родина.

Прокудени отъ бащини огнища тѣ не преставатъ да живѣятъ съ чарътъ на тѣхната земя. Подслонени подъ знакътъ на единъ съвсемъ различенъ животъ тѣ ратуватъ за възтържествуването на потъпканата македонска правда. Откърмени съ мжкитъ и гореститъ на своята страна тѣ непрестанно напръгватъ своитъ сили и побеждаватъ, вървейки твърдо по трънливия пътъ на възхода.

„Не се гаси, туй, шо не гасне“.

Македонецътъ не е играчка,

Македонецътъ не е и робъ!

Проникнати отъ тая идея, пропити съ безгранична искреностъ, македонскитъ студенти иматъ да се справятъ съ една може би отъ най-тежкитъ задачи. Македонскиятъ студентъ ще трѣбва да устоява правата на

своя народъ; македонският студентъ ще трѣбва да изобличава всички лъжи и заблуди, които тъй обилно се ширятъ отъ помраченитѣ тирани. Да, македонскиятъ студентъ ще трѣбва да покаже на свѣта каква е македонската трагедия, какъвъ е македонецътъ.

Търг. Инженеръ П. Куртевъ.

Изъ „Търговска психология“ Качества на добрия продавачъ.

Продажбата е една отъ най-важнитѣ търговски сдѣлки, понеже чрезъ нея се осъществява основната задача на търговията — циркулацията на благата. Сдѣлката отъ първостепенно естество, отъ която зависи успѣха на предприятието, продажбата трѣбва да се върши не стихийно, а рационализира до крайностъ, повѣри на квалифицирани и подготвени предварително продавачи.

Изкуството да се продава е способностъ вродена или създадена чрезъ грижливъ обучение, но винаги обусловена отъ личнитѣ качества и достоинства на продавача, за които добрия шефъ трѣбва да държи смѣтка при рекрутиране на персонала си.

Отъ продавача се изисква преди всичко да бжде добъръ познавачъ на човѣшката душа, да отгатва бързо желанията, вкусоветѣ и слабоститѣ на купувача. Задачата на продавача се усложнява отъ голѣмото разнообразие на вкусове, настроения и слабости, отъ краткото време, съ което разполага, за да наблюдава купувача, който винаги е заетъ, винаги бърза. Има характери скрити, затворени, скептични, които мъчно се убеждаватъ, които всѣки аргументъ на продавача посрѣщатъ съ недовѣрие, съ предубеждение, че ги лъжатъ. Има продавачи, които се раждатъ съ способности да проникватъ бързо въ желанията и слабоститѣ на човѣшката душа, а други, които ги придобиватъ чрезъ системно и грижливо наблюдение. При процеса на спазаряването се води една психическа война между две противоположни тенденции. Продавача би могълъ да сломи духовната съпротива и недовѣрие на купувача чрезъ системна и тактическа атака, която се изразява не въ принудителното налагане вкусоветѣ на продавача, а въ интуитивното имъ трансформиране въ вкусове на купувача. Тогава клиента излиза отъ магазина съ дълбокото убеждение, че е купилъ онова, което предварително е желаялъ. Лошиятъ продавачъ, който не държи смѣтка за психологичното състояние на купувача се дразни, нервира, а клиента засѣгнатъ въ своитѣ интимни чувства и слабости е силно обиденъ и загубенъ за винаги за предприятието. Такъвъ продавачъ не бива да се държи въ магазина, той е по-лошъ и отъ пасивно-отбранителния, както и отъ оня, който смѣта, че задачата му се състои въ простото излагане на стокитѣ предъ клиента.

Друго съществено качество на добрия продавачъ е да познава стокитѣ, които продава. Основното и детайлно познаване на стоката ще му позволи да отстрани и обори деликатно и сръчно възраженията на купувача, да изкара на преденъ планъ ценнитѣ ѝ качества, като заретушира въпроса за цената. Предъ съзнанието на купувача стоката се превръща наистина въ цененъ предметъ; цената

умело заретуширана загубва значение за него, той изпада въ такова психологическо състояние, че желанието да притежава дадения артикулъ е по-силно отъ паричната жертва — цената. Познаването на стоката е и предпоставката за абсолютното довѣрие въ кжщата, господаря и стоката. Когато въ душата на продавача е дълбоко заседнало убеждението, че кжщата въ която служи е най-добрата, че шефа му е най-честния, че стокитѣ, които продава сж най-доброкачественитѣ и ефтинитѣ, въ сърцето му се запалва ентузиазмъ, който действува заразително на купувача. Това безгранично довѣрие и ентузиазмъ пораждатъ куражъ у продавача, правятъ духа му бсекъ, готовъ да преодолѣе, както съпротивлението, така страха, колебанието, боязливостта и недовѣрието у купувача, създаватъ у него твърдата и непреодолима воля, тъй нуждна при това волево съревнование, оржие и елементъ за победа. Вратитѣ на предприятието трѣбва да се затворятъ безвъзвратно за продавачъ, у когото довѣрието къмъ кжщата, шефа и стоката е подложено на съмнѣние — тамъ продавача е тѣло безъ душа. Опознаването съ стокитѣ става или чрезъ лично наблюдение отъ продавача, четене брошури, каталози и пр., или най-после чрезъ беседи устроени за тази целъ отъ шефа на предприятието.

Основното познаване на стоката е условие за друго едно качество на продавача — способностъ да убеждава. И наистина, въ повечето случаи купувача влиза въ магазина съ неопредѣлени, не приели още конкретни форми решения, обаче съ желание за покупка. Спомнете си колко пжти сте влизали въ нѣкои магазинъ съ намѣрение само да видите предмета, и убедителнитѣ аргументи на добрия продавачъ сж ви накарвали да го купите. Но тукъ трѣбва да се действа сръчно, нѣжно, тактично, безъ насилие. Когато настойчивото убеждаване премине границата, то събужда недовѣрието, съпротивлението. Натрапената продажба, изнасиленото съгласие пораждатъ у клиента отвръщение, съмнение — другъ пжтъ той не би се решилъ да престъпи прага на този магазинъ.

Способността за убеждаване е обусловена отъ изкуството да се говори. Това изкуство много продавачи довеждатъ до крайностъ, шабланостъ, баналностъ, безконечно бѣбрене; грамофоннитѣ речи на такива продавачи не произвеждатъ никакъвъ ефектъ, тѣхъ никой не слуша, тѣ предизвикватъ снизходителна усмивка у едни, нервиратъ, дразнятъ други. Изкуството да се говори у нѣкои е вродено, но то може да се придобие и съ упражнения. Съ тактъ и вежливостъ, съ дипломатичностъ, съ убедителни думи продавача ще сломи вражески настроената психология на купувача, ще се приближи до душата му, ще стане неизбѣженъ съветникъ, ръководителъ, даже повелителъ при покупката.

Едно отъ външнитѣ изисквания за продавача е да бжде добре облеченъ. Приятнитѣ маниери, привлѣкителната външностъ, любезната усмивка подкупватъ клиента, внушаватъ довѣрието, пораждатъ симпатията. Чувството на симпатия е психологически елементъ, който продавача не трѣбва никога да negliжира. Първитѣ чувства и впечатления на симпатия или антипатия сж често решающитѣ за успѣшната продажба.

Добриятъ продавачъ трѣбва да се научи да владѣе своитѣ чувства, да бжде господарь на своитѣ настроения. Има ли професия, където се изисква по-велико търпение? Често каприза на нѣкоя дама

довежда търпението на продавача до крайния предел, само силната воля е стената у която се разбива обидата и гнява.

Клиентите, макар и несъзнателно, изискват лицата на техните продавачи да са озарени съвечна усмивка. Доброто настроение на продавача се предава на купувача. Тъжните лица и печални физиономии отблъскват клиента. Велика е трагедията на някои професии, макар и скромна да е тяхната роля въобще. Прекрачилъ магазина продавача трябва да забрави личните си скърби и сърдечни болки, които той ще забули съвоята усмивка. Съзнанието, че той е необходима брънка въ неопходното цяло, наречено общество, ще бъде единствената му утѣха. а чувството на изпълнен дълг — неговата гордост!

Политическото и стопанско значение на Добруджа и нейната загуба за България.

Още въ 1878 год., когато по силата на злополучните за бъдещето и съдбата на България решения на Берлинския конгресъ, Северна Добруджа, подобно на една разбитна монета, премина въ ръцете на Ромъния, всѣки прозираещъ бъдещето българинъ можеше лесно да схване, че тая операция е не само тежка национална загуба, но и една грозяща опасност за освободена България. Ромъния нито имаше, нито даже предявяваше нѣкакви права върху Добруджа тогава, но за ония, които познаваха добре социалните и стопански отношения въ Ромъния, бѣше безсъмнено и ясно, че тя, веднажъ прострѣла властта си отсамъ Дунава ще се постарее да разреши вътрешния си социаленъ кризисъ, за смѣтка на своята сѣседка България.

Всички земеделски държави съ аристократическо едро земевладение съ единъ видъ по необходимостъ, и империалистически държави. Тѣ търсятъ съ всички срѣдства и всички усилия да пласиратъ нараства на населението въ територии, които принадлежатъ на други държави или иматъ иностранно население, за да могатъ по тоя начинъ да запазятъ небухната системата на едрото земевладение. Подобни държави иматъ експанзионистически стремежи, като се стараятъ чрезъ насилие върху чужди тѣмъ нации, да замѣстятъ необходимата вътрешна колонизация съ колонизация въ новопридобити територии.

Ромъния е типична страна съ аристократическо земевладение и въ нейната външна политика и стремежи империалистическата тенденция не може да липсва. Тая тенденция, обаче, дълго време не можеше да се прояви. На северъ и на западъ Ромъния имаше за сѣседки две мощни империи, въ които господствуваха сѣщитѣ империалистически стремежи и срещу които силите ѝ за борба бѣха недостатъчни; на югъ до освободителната война великата река туряше една естествена граница, която не можеше лесно да се премахне. Съ заземането на Добруджа положението се измѣни. Сега ставаше ясно, че тенденциите, които се налагаха на ромънската, външна политика отъ особеното социално устройство на страната, ще се проявятъ най-лесно къмъ сравнително по-слабата и по-малка нова сѣседка — България. На първо време, естествено, Ромъния можеше да си позволи спокойно една по-дълга пауза: северна Добруджа погълна

часть отъ излишното население, което биде колонизирано тамъ съ задача да предаде ромънски характеръ на тая неромънска област и да облекчи положението на едрото земевладение. Колонистите трѣбваше да служатъ същевременно като авангардъ за по-нататъшните домогвания.

Така минаха години. Селскиятъ въпросъ въ Ромъния отново почна да се изостря. За държавата бѣше жизненъ въпросъ да се намѣри удобенъ случай за разширение на територията. И за голѣмо щастие на Ромъния такъвъ случай се яви въ 1913 год. и което е чудното, той се повтори при общия катаклизъмъ презъ 1914—1918 год. И единия и другия пътъ — това безпристрастниятъ историкъ ще трѣбва да констатира — Ромъния безъ особени усилия и безъ заслуги използва най-рационално положението, за да постигне нѣща, които никои не бѣше считалъ за възможно така бързо да се постигнатъ и за които и самите ромъни едва ли се осмеляваха да мечтаятъ: разшири се на югъ, северъ и западъ — къмъ България, Русия и Унгария.

Следъ тия разширения селскиятъ въпросъ вече не е така страшенъ за „велика“ Ромъния, защото селяните получиха доста много чужда земя. И ако има нѣкой, който да не вѣрва, че вътрешните неравнѣрности и несправедливости сѣ причина за голѣмите експанзионистични стремежи и апетити на тая държава, може да се вгледа въ следвоенната ромънска реформа на поземлената собственост; тамъ може да се види, че по законодателенъ пътъ се установява другъ редъ за прокарането ѝ въ руска Бесарабия, другъ въ унгарските земи, другъ въ българска Добруджа. Това се прави съ единствената целъ да бъдатъ засегнати отъ тежестите на реформата само чуждите народности и по този начинъ да се запази отново за значително време цялостността на ромънското аристократическо земевладение. Това разрешение на ромънския селски въпросъ е особено сполучливо, понеже по тоя начинъ съответните области се романизиратъ и следователно се привързватъ по-здраво къмъ старата територия на държавата.

Въ освѣтлението на тия обстоятелства става ясно политическото значение, което има загубата на Добруджа за България. Нейното завладяване е вториятъ етапъ въ ромънския империалистически пристѣпъ на югъ. Има достатъчно признаци вече, които говорятъ, че Ромъния може да се опита да отиде и по-нататъкъ. Българската външна политика въ бъдеще трѣбва да има предъ видъ, присѣщия на Ромъния империализъмъ и новите опасности въ това отношение. Значението на въпроса пораста още повече, когато се вземе подъ внимание значението на тая областъ за стопанството на България.

* * *

Въ 1913 год. отъ вече укрепналото тѣло на България, Ромъния откъсна и въ последствие успѣ да задържи една значителна територия. И до днесъ тая загуба се чувства много осезателно отъ българското народно стопанство. Раната, която по този начинъ се отвори въ него, още дълго време ще се чувства. Нейното значение е много по-голѣмо, отколкото обикновено се мисли. Необходимо е по-дробно и точно да се опредѣли ролята, която е имала изгубената територия за стопанския животъ на страната. Така би станало ясно и колко е мъчно да се изравни тая загуба, колко усилия и срѣдства ще сѣ нужни за това. Едно подобно точно и подробно изучаване още не е направено, поради съвре-

менитъ тежки условия. Може би въ близко бъдаще то ще може да се постигне. Нашата задача тукъ е само на кратко да възсъздадемъ стопанския обликъ на Добруджа.

* * *

Отнетата на България по силата на Букурещкия договоръ Южна Добруджа обхваща едно пространство съ обща площъ 7,695·8 кв. клм. и включва въ себе си почти цѣлитъ бивши Силистренска, Тутраканска, Куртъ-Бунарска, Добришка околии, както и едно село отъ Варненска селска и две села отъ Разградска околии съ общо население 282,131 души. Отнетата площъ съставлява 7·81% отъ цѣлата стара територия на царството съ 6·5% отъ населението му. За България това е една осезателна загуба, чието значение се усилва отъ икономическата структура на загубената областъ.

Добруджа, както това добре е известно на всички, подобно на цѣла България и даже въ още по-голяма степенъ е земеделска страна. Само при произнасяне на нейното име въ въображението на българина вече се рисуратъ безкрайни покрити съ узрѣло жито полета. И това става съ твърде голямо право. Експлоатируемата площъ тукъ е 6640884 декара, или другояче казано тя съставлява 88% отъ цѣлата отстъпена територия, единъ процентъ, който стои чувствително надъ срѣдния процентъ експлоатируема земя въ царството. Отъ тая земя презъ 1911 г. сж били засѣти, засадени или угаръ 454,839 хектара, т. е. 60·45% отъ цѣлата отнета площъ. Орната земя, общо взето 449,865 хектара, съставлява 12·55% отъ всичката орна земя на България. Само тѣзи цифри вече говорятъ достатъчно за стопанската картина, която представлява Добруджа за развитието на нейното земледѣлие и сравнително високата култура на обработване, която е била достигната тукъ.

Земедѣлието въ Добруджа бѣше едро земедѣлие. Общиятъ брой на притежанията, въ които се разпадаше експлоатируемата земя, едва достига цифрата 47,409, а това значи, че въ Добруджа на едно стопанство се падатъ срѣдно 140·1 декара. Тая голѣмина за България е необичайна, понеже въ царството на едно притежание се падатъ срѣдно 84·7 декара. Най-едри сж стопанствата въ Балчишката и после въ Добришката околии. Въ първата на едно стопанство се пада срѣдно 301 декара, а въ втората 186 декара. Общо взето въ Ромжния останаха 47·04% отъ всичкитъ земедѣлчески стопанства въ царството, които сж по-големи отъ 1000 декара. Това обстоятелство не можеше да не се отрази зле върху нашето производство и нашия износъ на земедѣлчески произведения и особено зърнени храни.

Споредъ даннитъ за реколтата въ 1911 г. земедѣлието въ Добруджа е дало следнитъ резултати:

Продукти	Количество въ 100 кгр.	% отъ общото производство.
Зърнени храни		
1. зърно	3,412,046	11·86
2. слама	5,044,547	13·63
Маслени и индустриални растения		
Варива	18,242	1·91
Зеле и лукъ	230,519	33·46
Фуражни растения	49,334	6·94
Грозде	637,290	4·80
Овощия	30,104	2·88
Черничеаъ листь	2,433	1·16
	482	0·54

Общата стойностъ на това производство се изчислява на 76,090,935 зл. лв. и съставлява 10·80% отъ стойността на цѣлото земедѣлско производство въ България презъ 1911 г. При това, като едро земедѣлие, Добруджа даваше главния стокъ земедѣлчески произведения за износъ. Нейната загуба, поради тази причина, не можеше да не се отрази осезателно на търговския и платеженъ балансъ на България.

Добруджа, ако и да бѣше тѣй едностранчиво земедѣлческа страна, бѣше запазила все още голяма частъ отъ преди господстващото тукъ едро скотовѣдство. Ето общото количество на загубениятъ чрезъ отдѣлянето на областта добитѣкъ, споредъ преброяването му отъ 1910 година:

Коне	71,047	Овце	815,490
Маг. и мулета	3,520	Кози	106,237
Говеда	151,737	Свини	24,644
Биволи	31,879	Домашни птици	708,939

Общо взето, тоя добитѣкъ представлява една стойностъ отъ около 40 — 45 мил. зл. лева. Най-чувствителна за България е загубата на конетѣ, които съставляватъ 14·9% отъ всичкитъ коне въ царството, после на говедата 9·5% и на овцетѣ — 9·4%. Изобщо Добруджа се характеризира като една отъ най-скотовѣднитъ български области. Голѣма е, разбира се, за народното стопанство, загубата на ежегодния доходъ, който това скотовѣдно богатство даваше. Тукъ се произвеждаше едно голямо количество сирене, кашкавалъ, масло, вълна, сурови кожи и пр. Тия произведения намираха добъръ пласиментъ въ вътрешния — индустриаленъ и консумативенъ — и външния пазаръ и бѣха едно доходно перо, съ значение за народното стопанство.

Не е възможно, изобщо, да се опредѣли, какво значение за външната търговия на България сж имали произведенията на добруджанското стопанство. Приблизително можемъ да получимъ впечатление за това, като вземемъ износа, направенъ презъ митническитъ пунктове, останали сега въ Ромжния: Балчикъ, Каварна, Силистра и Тутраканъ. Статистиката за външната търговия на България презъ 1911 год. — последната напълно нормална година, преди загубата на Добруджа — дава следнитъ данни за износа презъ добруджанскитъ митници:

М и т н и ц и	Хл. кгр.	Златни лева	% отъ общия износъ
Балчикъ	68,231	10,138,591	5·49
Каварна	211	4,217,648	2·28
Силистра	63,364	9,459,657	5·12
Тутраканъ	42,295	5,548,824	3·01
Всичко	174,101	29,364,760	15·91

Като се съпоставятъ тия 15·91% съ положението, че Добруджа представляваше само 7·81% отъ територията на Царството, веднага проличава голѣмата относителна роль, която тя играеше по отношение на износа. Най-голямата частъ отъ тоя износъ бѣха, естествено, земедѣлскитъ продукти. Презъ добруджанскитъ митници сж биле изнесени въ 1911 г. зърнени храни и произведения отъ тѣхъ за 28,361,164 лв., което прави 21·91% отъ цѣлия български износъ на тия продукти презъ сжщата година. Следъ това следватъ: живитъ животни съ 542,760 лв. (6·50%) произведения отъ животински произходъ съ 355,056 лв. (1·95%) и т. н. Всички

тия цифри, обаче, не ни дават пълна картина за значението на Добруджа за износа и се нуждаят от значителни корекции, защото, без съмнено, една значителна част от излишните продукти на добруджанското стопанство сж се изнасяли през други митнически пунктове, а най-вече през Русе и Варна. Добричът въ това отношение играеше роль на първокласен износен пункт. Неговото значение се засили особено много след доизкарването на линията Добрич — Варна. Ако вземем сведенията за изпратените по тая линия храни от Станция Добрич за станция Варна, ще видим, че даже взети под внимание само тѣ, вече представляват едно значително количество, което трѣбва да се прибави към посочените въ таблицата. Тѣй напримѣръ, въ 1911 г. тѣ възлизат на 25.956 73 тона, и съставляват 11.19% от всички получени въ Варна по желѣзниците зърнени храни.

Приблизително такова участие, т. е. около 10%, имат добруджанските храни и при вноса на зърнени храни през Варна, понеже разликата между количеството храни, пристигнали въ станция Варна и храните изнесени през Варненската митница за странство, не е голѣма. Това увеличава стойността на изнесените добруджански храни съ крѣгло 4,400.000 лв., което прави около 2.5% от цѣлия износъ на царството. така че, само съ това количество вече дѣлът на Добруджа от общи износъ се покачва на крѣгло 18%.

От друга страна, добруджанските храни съставляват значителна част от пратките и на редъ други станции по линиите Добрич — Девня и Каспичанъ — Разградъ — Русе. Сигурно е, напримѣръ, че храните, които сж се изпращали от Новъ-Градецъ или Оборище, сж предимно от мѣстата, които после бидоха отстъпени на Ромѣния. Освенъ това, едно значително количество от добруджанските храни се изнасяха през Варна и подъ видъ на Девненско брашно, защото напоследѣкъ, главно, добруджанското жито хранеше девненската мелнична индустрия. Въ 1911 г. 81.09%, въ 1912 год. 81.97% от стоварените на станция Девня зърнени храни идват от Добричъ. Следъ смилането имъ, тия храни се отправяха подъ видъ на брашно или трици през Варна за близките пазари. Сжщото положение имаме и въ Русе.

Като имаме всичко това предъ видъ, не ще сгрѣшимъ, ако кажемъ, че значението на Добруджа за износа на България бѣше огромно по сравнение съ териториалната ѝ голѣмина. Това значение още повече нараства, като се вземе предъ видъ, че добруджанското стопанство бързо крачеше по пътя на своето модернизиране.

Наскоро следъ освобождението въ Добруджа се премина отъ скотовѣдната къмъ земледѣлческата форма на използуване земята и още тогава тая област се обрисова, като такава на най-интензивно земледѣлие.

Тукъ бѣха на лице всички необходими условия за едно рационално стопанство. Бѣха дадени, преди всичко, техническите предпоставки за успѣшното въвеждане на земедѣлческите машини. Притежанията бѣха едри и отдѣлните кжсове земя имаха една необикновена за България голѣмина. Докато въ цѣла България срѣдно на едно парче се падатъ 8 декара, а на една нива 5.4 дек., въ Добруджа срѣдната голѣмина на парче изобщо е 18.9 дек., а на една нива 14.2 дек. Но освенъ тия предпоставки тукъ бѣха на лице и силите, които

трѣбваше да раздвижаватъ всичко това мъртво богатство. Българското население на Добруджа, въ по-голѣмата си частъ, бѣше съставено отъ приселници изъ неплодородните балкански мѣста и се отличаваше съ своя буденъ духъ; (известно е, че обикновено се приселватъ по-будните и енергични натури). Освенъ това въ Добруджа скоро се акумулираха достатъчно голѣми капитали, които осигуриха въвеждането на по-модерните начини на обработване земята.

Наистина въ първите години следъ освобождението въ Добруджа положението съвсемъ не бѣше добро. Лихварството тукъ бѣше широко разпространено, и гнетѣше най-зле населението. Лихвата достигаше неимоверни размѣри, та трѣбваше да се издаде специаленъ законъ противъ лихварството въ този край. Този законъ, обаче, малко би помогналъ, ако не се бѣше повдигнало общото благосъстояние на областта. Фактически това бѣха само трудните моменти на окончателния проходъ отъ скотовѣдството къмъ земедѣлското стопанство. Въ скоро време тукъ земедѣлци и търговци натрупаха капитали, които почнаха да търсятъ пласментъ. На всѣки добруджанецъ почна да се гледа, като на богаташъ. Въ Добричъ, Силистра и Балчикъ се образуваха нѣколко банки и солидни акционерни дружества; добруджанските пари почнаха да се явяватъ на българския париченъ пазаръ и да играятъ роль въ голѣмите стопански предприятия и изъ вътрешността на страната. Тѣ се пласираха, обаче, главно въ рационализиране обработването на земята въ Добруджа.

Балчишката и Добришка околии заемаха първо мѣсто въ цѣла България по броя на земедѣлческите машини. Тукъ оралото вече почти не се срѣщаше, а бѣха малцина и ония, които достатъчно сръчно знаеха да си служатъ съ сѣрпа. Господствуваха плугътъ и жетварските машини. Сжщо и вършачките бѣха вече широко въведени. Общо въ Добруджа земедѣлното разполагаше съ следния инвентаръ споредъ преброяването отъ 1910 г.

Коли	47,326	Жетварки	2,071
орала	19,236	вършачки	224
плугове	17,176	вѣячки и триори	2,451
сѣячки	326	други орджия	1,070

Отъ тия цифри личи, че Добруджа е прибираща повече отъ половината отъ всички сѣячки и жетварки, половината отъ вършачките и крѣгло 23% отъ плуговетъ употребявани през 1910 г. въ българското селско стопанство. Това пѣкъ значи, че съоръжението на добруджанския земедѣлецъ бѣше много, много по-добро отъ това на останалите български земедѣлци.

Добруджа съ своите плодородни нива, съ сравнително интензивното си земедѣлне и скотовѣдство е една голѣма загуба за България. Днесъ, когато нашето народно стопанство преживява силна криза, когато земята ни вече става тѣсна за нарастналото население и не може повече да ни изхранва при досегашния начинъ на обработване, тая загуба се чувствува особено силно и мъчително. И тя никога нѣма да се забрави!

Проф. Н. В. Долински.

Българ. репарационен въпросъ

Едва ли може да се отрича, че отъ всички победени въ голѣмата война държави най-тежкото финансово бреме е възложено върху малката България, въ деликатната форма на репарации, които означаватъ въ сжщностъ нищо друго, а контрибуция. България безспорно я плащаше, но въ широкитѣ кръгове на българското население все пакъ постоянно мжждѣше надеждата, че България ще бжде освободена отъ сковаващитѣ развитието на народа плащания на тази контрибуция, прикривана съ лицемѣрната дума „репарации“. Събитията отъ последнитѣ дни, като че ли най-после унищожаватъ и тази вѣра. Отчаянието обзема мнозина българи. Но и въ сжщностъ има отъ какво да се изпадне въ отчаяние!...

Идваването на работническата партия въ Англия на власт предизвика нови надежди въ българскитѣ политически кръгове. Не само социалистическитѣ но и буржуазнитѣ партии поздравиха победата на работническата партия, като предизвестие за ревизирането на ненавистнитѣ и непоносими репарационни плащания. Но сждбата изигра тукъ лоша шега: точно въ връзка съ настойчивостта на работническото правителство да добие въ Хага за Англия припадащата се на последната частъ отъ репарациитѣ, репарационния въпросъ на България попадна въ нова фаза — но въ такива условия, че възникна въпросътъ: дали това ревизиране ще е добро за България?

Историята на българскитѣ репарации е твърде поучителна, като образецъ на онѣзи две мѣрки, съ които държавитѣ победителки мѣрѣха винитѣ и грѣховетѣ на бившитѣ свои противници. Решението на репарационния въпросъ познава обширенъ спектъръ отъ отенъци: има случай на абсолютно отказване отъ плащането на репарации, опиращо се на въоръжената сила, — това е случаятъ съ Турция на Кемалъ-паша; има случай на многогодишно отлагане на плащанията поради изчерпването на финансовитѣ източници на държавата и материалнитѣ източници на народа, — това е случаятъ на Австрия, отчасти и на Унгария; най-после богатиятъ съ драматически подробности случай съ Германия, която настойчиво и систематически се борѣше за слагането на репарационнитѣ задължения върху основата на обективната платежеспособностъ на народното стопанство, а не върху субективно тенденциозния стремежъ да се накажатъ победенитѣ.

Само България продължаваше безропотно да се подчинява на репарационния режимъ, установенъ безъ всѣкакво държане на смѣтка за материалнитѣ източници на народа.

Трагическитѣ събития на следвоенното бреме въ България не малко помогна за влошаването на нейното положение въ репарационния въпросъ. Полунарихистическата власт на Стамболийски бѣше повече заета съ разчистването на лични и партийни смѣтки вжтре въ страната, отколкото съ опитването систематически да се подготви облекчаването на наложенитѣ репарации. А когато положението на земедѣлското правителство се много разклати, Стамболийски подписа споразумение, което увѣковѣчаваше репарационния хомотъ, като се стремѣше съ това да си осигури свобода на действие вжтре въ страната и да се освободи отъ външни заплашания.

И първия съставъ на новото правителство на Демократическия сговоръ не само не можа да се обърне къмъ репарационния въпросъ, но бѣше принуденъ да влѣзе въ неизгодно за България ново парично споразумение съ Югославия, като че се готвеше да окупира частъ отъ България и нейната столица въ отговоръ на преврата на 9 юни.

Така революционната стихия помагаше за закрепването на тежкитѣ финансови задължения на България и дори ги усиливаше. Между това обективното положение на народното стопанство даваше крещѣщи доказателства за невъзможността да се плащатъ тѣзи огромни парични суми. И България прибѣгна къмъ отчаяно срѣдство: обърна се къмъ външни заеми, за да покрие неотложнитѣ нужди на страната, въ частностъ за да спаси своята парична система. Срѣдствата, които би могли да се взематъ за тѣзи цели отъ самото народно стопанство, се изплащаха по репарационнитѣ платежи; образуваната дупка временно се покриваше отъ постъпленията по външнитѣ заеми, които, обаче, само повече затѣгаха вжжето около шията на България, понеже увеличаваха нейния дългъ и влошаваха за дълго и трайно нейниятъ платеженъ балансъ, като създаваха вѣчна опасностъ за българската валута.

Доколко създаденото положение по своята икономическа налепостъ бѣше неспособно да издържи допирането на обикновената и компетентна критика, показва следниятъ забележителенъ фактъ:

Единъ отъ твърде осведоменитѣ въ българското народно стопанство специалисти, директоръ на Държавната Дирекция на Статистиката, покойниятъ Кирилъ Поповъ, направи публиченъ докладъ за финансовитѣ тежести на България по изпълнението на мирния договоръ. Фактитѣ на докладчика бѣха тъй поразителни, а аргументацията му тъй неопровержима, че междусъюзническата комисия заплашваше правителството съ сжществено влошаване на международното положение на България, ако този докладъ бжде напечатанъ. Едва следъ смъртта на Кирилъ Поповъ този трудъ биде обнародванъ.

Ако се обърнемъ къмъ цифритѣ, ние ще се убедимъ, доколко сж неосществими платежитѣ на България. Споредъ мартенския договоръ отъ 1923 година, предявенитѣ по-рано фантастични искания бѣха сведени до по вече реално-осществими претенции, които, обаче, при внимателно изследване, сжщо показватъ своя фантастиченъ характеръ. Сумата на репарационнитѣ задължения на България се дѣли на две части: буква А опредѣля платежитѣ на България на $2\frac{1}{4}$ милиарда златни франка, които подлежатъ на плащане незабавно въ опредѣлени годишни суми; буква Б установява, че по-нататъшниятъ дългъ на България ще бжде опредѣленъ въ последствие, а платежитѣ по тази частъ ще започнатъ само следъ като България изплати всѣчки суми по буква А. Разбира се, практическо значение има само буква А.

Плащанията по буква А започнаха веднага следъ подписването на споразумението и въ първата бюджетна година бѣха платени 6 милиона зл. франка, следната — 7 милиона, по-нататъкъ 8 милиона. По такъвъ начинъ всѣкигодно се засилва сумата на платежа, като достига колосалната цифра 43,395.396 златни франка годишенъ платежъ въ 1934 година, каквито вноски следъ това се правятъ всѣка година, до като бжде изплатена цѣлата сума.

Още преди сключването на това споразумение, т. е. до края на 1922 година, България бѣ из-

платила огромни суми. Съгласно данните на официалното издание (финансовото положение на България и българският репарационен дълг, издание на българското комисарство по репарациите, София, февруарий 1924 год.) България е изплатила въ връзка с изпълнението на мирния договор 1,124,572,450 златни франка, към които трябва да се прибавят още 1,749,595,000 златни франка — сума, която изразява стойността на предадените военни и невоенни материали и отнетото българско държавно имущество — сума равна по средния курсъ на 30 милиарда книжни левове.

През петте години от времето на сключването на споразумението въ 1923 година, България е заплатила следните суми: репарационни плащания 950 милиона лева, окупационен дълг 420 милиона лева, обезщетение на Югославия 350 милиона лева и разни плащания 200 мил. лева, а всичко 1,920 мил. лева, като не се смятат още гражданни суми за издържането на гръцко-българските комисии, арбитражни съдилища и други такива институти, предизвикани от изпълнението на мирния договор. Какъ е могла България да извърши тези плащания? Чрез натрупването на дефицити по държавния бюджет, чрез изчерпването на резервите от чужда валута, които покриват непрестанния пасивъ на платежния баланс на България. Според данните на статистическото отделение на Народната Банка, пасивността на платежния баланс на България през последните пет години се изразява съ страшната цифра 2 милиарда лева. Дефицитът по държавния бюджетъ за същия периодъ се изразяватъ съ сумата 1 и пол. милиарда лева. И всичко това е още преди настъпването на онѣзи катастрофални дати, когато България ще трябва да плаща десетки милиони златни франка всѣкигодишно! А още от сега гражданната частъ от пасивността на платежния балансъ се явява именно поради репарационните плащания.

Създава се фаталенъ безизлазенъ кръгъ! Въ стремежа си да изпълни своите репарационни задължения България прибѣгна до външни заеми, които за моментъ утоляватъ жаждата, но затова още по-силно разклащатъ платежния балансъ на страната!

България не може да плаща наложениятѣ я репарации, не може не за това, че не иска, а затова, че бедната, слабо икономически развита, селска, селско-стопанска страна сама остро се нуждае отъ приливъ на чуждестранни капитали за оплодотворяването на своята земя и на своя трудъ и не може да изхвърли милиони за репарации.

Основата на българското народно стопанство е селското стопанство. А то се намира въ по-тежко положение не само въ сравнение съ времето преди войната, но дори и въ сравнение съ годините на войната. Направеното отъ автора на тези редове подробно изследване установи този фактъ и направи опитъ да му даде обяснение по смисълъ. Резултатътъ отъ това изследване (обнародвано на български въ списанието „Списание на Българското Икономическо Дружество“ 1928. кн. 4 и обнародвано сега въ преработенъ видъ по нѣмски въ списанието на Германското Имперско Министерство на Земеделието (Berichte über Land wirtschaft) се свеждатъ къмъ това, че доходността на българското земеделие пада и при изчисляването на единицата трудъ и при изчисляването на единица земя площъ. Ако е така — а ние считаме, че tota е ака, и ще твър-

димъ това, докато не бжде доказана погрѣшността на нашите разсъждения и пресмѣтания, — то какъ тогава може България да плаща репарации, когато основниятъ промисълъ на народа запада поради недостатъка отъ капитали?

Каквото и да постанови комисията по източните репарации, закономѣрността на народното стопанство ще наже своята последна, решаваща и тежка дума. И тази дума ще се сведе къмъ това, че на България трябва да се даде дългосроченъ мораториумъ въ областта на репарационните платѣжи, за да възстанови страната своите жизнени сили. Колкото по-рано бжде осъществено това решение, толкова е по-добре не само за България. Понеже това решение може да дойде твърде късно, когато бждатъ разклатени икономическите сили на страната, и отчаянието обхвае народа.

Г. Ковачевъ — студентъ.

Не можемъ да плащаме!

Всѣки народъ може да набележи въ своята история, между многото дати, сочеши събития що обуславятъ националенъ възходъ и такива, които сж сами черни страници въ националната история, показващи вече съдбоносни народни бедствия, гибелни стопански и политически катастрофи, губене национална независимостъ и прочее.

Нещастия, които се последватъ отъ периоди на обедняване, обезвѣряване и опошляване на народните маси и водятъ къмъ вътрешни бунтове и размирици. И нашата малка страна можа следъ освобождението ни, да отбележи една такава черна дата, следъ която се занеаха нещастни и тревожни дни за народа ни.

На 27 ноемврий, преди 10 години, день отреденъ за отпразднуване именно свѣтлитъ дати изъ нашата история трябваше въ Ньой да се сложи на печатната преса некролога на стопанския ни подеъмъ и народно добруване.

Следъ като съглашенската армия, наброяваща въ редовете си до 20 народи, „победи“ изтощения съюзъ, трябваше да го сломи окончателно по начинъ който ще се помни презъ вѣкове...

Нахална и алчна ржка поиска да изтрѣгне сърцето и на нашия народъ, водилъ достойно, неравна борба.

Трябваше да се разстрои стопанството, да се изсмучатъ всички жизнени сокове на националенъ организъмъ, да се всѣ дезорганизация? И за какво?

За да се „създадатъ“ условия за дълготраенъ миръ. Сключиха се така наречените „мирни договори“, по силата на които България отъ всѣкъде окастриха и натовариха съ непоносимъ репарационенъ товаръ. Това сж мирните договори, които твърде зле говорятъ за ония, които ги наложиха. Защото или абсолютното незнание, или престъпното лекомислие могатъ да считатъ, че мира се базира върху бавното убиване на една нация и още, върху престъпното неравновесие по отношение военната мощъ, между отдѣлните държави. И задъ многото красиви думи, на малки и голѣми държавници, взели участие въ това похулване на елементарната справедливостъ — заседанията въ Ньой, прозиратъ желаниа, стремѣжи, които сж немиролюбиви, а грубо егонистични.

Наистина смѣшно звучи, ако се каже, че въ интереса на общия миръ, трѣбва едни да бждатъ ограбени и подчинени, за смѣтка на други. По ясно е, че тукъ нѣма мѣсто за братски международни отношения и, че привидния миръ е всъщностъ робско мълчание на подчиненитѣ. А само слѣпитѣ не биха видѣли въ това положение, искрата на бждущата стихийна война.

И отъ 10 години народътъ ни трѣбва да дава на капризнитѣ си победители своя трудъ, своя хлѣбъ, своя животъ.

Това доведе до убийствено обедняване на широката маса, намаление на консумативната ѝ способностъ, а последното обстоятелство отъ своя страна създаде страшни кризи въ търговия, индустрия. И болести, смъртъ, размирици . . .

Злото настѣпва съ бързъ темпъ. Чертае се страшно и гибелно бждаще. И ако „миролюбцитѣ“ отъ Ньой не се стрѣскатъ, нима българския народъ, трѣбва смирено да чака своята гибель? Но, не!... Който е преследванъ отъ смъртта, той винаги се бори за животъ. И ако днесъ борбата противъ „мирнитѣ“ договори се проявява, това е изразъ на единъ народъ, които иска и, който има право да живѣе.

Остава само тая борба да се разрастне и обхване всички ни, за да извикаме още по-мощно:

„Не можемъ да плащаме!“

„Искаме ревизия на Ньойския договоръ!“

„Долу репарациитѣ!“

Тр. К. Мичевъ — студентъ.

Има ли условия за сществуване на студентски столъ при Студ. Д-во—Варна.

За правилното развитие на всѣко едно предприятие, било то частно или обществено, преди всичко

изпъкватъ въпроситѣ: 1) Има ли условия за неговото появяване и сществуване и 2) Целитѣ които преследва, спомагатъ ли за правилното му развитие.

Хвърляйки бѣгълъ погледъ върху сега сществуващия столъ, колкото по правилно и точно си отговоримъ на тѣзи въпроси, толкова повече ние ще се доближимъ до оправданието и нуждата отъ неговото сществуване. Хора, често пжти въ живота, съвсемъ непознати и чужди единъ на другъ, обаче, преследващи една и сщща целъ, имащи единъ и сщщ идеалъ — тази целъ и този идеалъ ги сближаватъ и сбиратъ заедно. Студентството, пропито отъ стремежа за култура, напустнало своитѣ родни кжтове, първата мисль която го обхваща — е въпроса за храната—основата на по нататъшната му дейностъ. При положението, че $\frac{5}{6}$ отъ студентитѣ сж отъ провинцията, величината на тѣхното число, оправдава прогреса на една студентска кооперация, каквато е студентския столъ. Целта и стремежа, които има студентския столъ е, чрезъ принципа на солидарността и взаимопомощта да се получи сравнително по-евтина и доброкачествена храна. Въ своята дейностъ миналогодишния столъ при 90 члена и всички неудобства и спънки е можалъ да даде безплатна храна на 1 членъ и намалена на 3 члена. За сега стола брои 70 члена, като съ изкарване на месеца се очаква тѣхното увеличаване. Не по-малко значение има стола за развиеме между студентитѣ чувството на общественостъ и солидарностъ, които сж тѣй необходими въ последиствие и въ живота. Имайки предъ видъ сществуващитѣ условия и целитѣ, които преследва стола не само би се оправдало неговото сществуване, но дори би могло да се предрече неговиятъ прогресъ. Затова е необходимо съзнанието на студентството и дейността на управителното тѣло.

ПОЗИВЪ

Ньой!

Злокобно име за нашия изстрадалъ, мъченикъ народъ, гавра съ борческия и непобедимъ духъ на българското племе, Голгота за Родината ни!

Ньой!

Твоятъ зловещъ видъ, подобно мраченъ призракъ, иска да срази творческия полетъ у българина, да убие волния му стремежъ къмъ правда, миръ и човѣчностъ на земята!

Ньой!

Ти допустна най-голъмото свѣтотатство въ историята на човѣчеството, срещу справедливостта и правото на единъ великъ въ миналото си народъ!

Ньой!

Съ подписването на позорния договоръ въ тебъ, договоръ равенъ на смъртна присъда за България, ти отрече святитѣ идеи на ония борци отъ великата френска революция, които първи излѣха огненото си слово въ защита на свободата!..

Творци на Ньой!

Превъзсъздайте наново „мирния“ договоръ! Направете го истински миренъ! Вложете въ него безсмъртнитѣ истини за национална свобода и международно равноправие. Дайте ни въздухъ за да живѣемъ, защото ние имаме свѣщенното право на животъ и самостоятелно развитие!

Студентското Д-во при Варн. Търг. Академия.

ЛИТЕРАТУРНИ СТРАНИЦИ

К. Траянов — студент.

Родното море.

Пребродихъ на дължъ и на ширъ нашата родина и нито единъ красивъ кътъ не остана чуждъ за менъ. Въ Балкана се родихъ и порастнахъ въ него. Той ми вдъхна стремежъ къмъ недостъпните висоти. Край Дунава живяхъ въ разцвѣта на младостта си. Тамъ азъ още повече обикнахъ природата и човѣка. Най-сетне дойдохъ при морето да бера наука. Морето стана моя мѣдъръ учителъ. Морето ме учи да се боря... Когато го съзерцавамъ отъ брѣга, нѣщо притиска душата. И тукъ, както отъ нѣкой върхъ, кръгзорътъ се заключва отъ хоризонта. Но въ планината той е по-радостенъ, по-свѣтълъ и човѣкъ се чувствава победителъ. Винаги при вида на този нестихващъ безкрай, мисълта за собственото ни нищожество, първа изпъква въ съзнанието.

Наистина, морето буди удивление, очудване въ насъ, ала упражнява и едно насилие на духа. Тихо ли е, то прилича на бѣла завеса покриваща неznайното, далечното, предъ което смирено навеждаме глава. Въ буря на морето нашия духъ трепери. Съзнанието ни се вълнува. Художеството си то крие въ водитѣ и погледа трѣбва да се стреми надолу за да го намѣри. Морето повечето предразполага къмъ размисълъ, затуй привлича сентименталните души, уморени отъ живота. Отъ лодка или при плуване, то изглежда безпредѣлно като небето. Кротките редици вълни на спокойното море, унасятъ съ своята лѣсенъ. Подъ давлението на тѣхната музика душата се опива въ монотонния имъ ритъмъ. А бурното море съ своя ревъ, трѣсъкъ и гръмъ свива сърдцето ни и кара душата да настрѣхва отъ ужасъ. Тогава то ожизнява предъ насъ, като нѣкакво огромно чудовище, което се бори, бие се съ себе си и съ крайбрѣжните скали. О, какъ немощень, какъ слабъ и безсиленъ се чувствува човѣкъ! Разяренитѣ вълни съ страшна сила и злоба се нахвърлятъ върху му, но брѣга не е далечъ. Каква твърдостъ, какво постоянство и неуморностъ се иска отъ моряка за да имъ устои до край!...

Морето живѣе свой собственъ животъ. И то, като всѣка природна картина влияе върху нашата психика. Свикналигъ да общуватъ съ него, виждатъ въ проявитѣ му своята участъ. Въ морето има нѣщо, което живѣе у човѣка. Това е вѣчното движение, непрестанната борба. Нима човѣкъ не е сжщо така осжденъ да разбива надеждитѣ и вѣрата си въ твърдата скала на разочорованието, както се разбиватъ вълнитѣ о брѣга?

Не буди ли плача на морето чувство за собственитѣ ни страдания и гнѣтъ?...

Да, живота на морето не е чуждъ на собствения ни животъ. Напротивъ, той е близкъ на нашето сществуване. Затова морето се разлива отпреде ни, не като нѣщо мъртво, заспало, а като размирно царство на змеюветѣ, на Посейдонъ и неговитѣ сирени. Предъ него ние не можемъ да бъдемъ безмълвни зрители на своята трагична съдба.

То ни дразни и измъчва, за да ни спаси отъ незабелязано сществуване на земята. Все пакъ, морето не е символъ на радостъ и обжнати желаниа. Въ него преобладаватъ буритѣ и тайнствеността, потънали въ непрогледенъ мракъ.

Вечеръ, то извиква у насъ най-силни чувствования. Лунна нощъ. Морето е тихо. Рой звездици се оглеждатъ въ водитѣ му. Луди разноцвѣтни багри играятъ въ чистотата на простора. Месеца бележи бѣлоснѣжна пътека отъ брѣга до хоризонта. Тамъ дето небето и морето се цѣлуватъ, далечината сияе въ пурпуръ и разтопено сребро. Въ такива часове човѣкъ „не живѣе, а гори“. Тогава той се приобщава къмъ морето и му става близкъ по душа. А то, сѣкашъ почувствувало тая близостъ, начева да разправя сказания за нови свѣтове, за други миpове, кждето цари хармония и вѣчна радостъ.

К. Хр. Стояновъ — студентъ.

Предъ изпитъ.

Градътъ бѣ отдавна заспалъ въ тихъ, спокоенъ сънъ. Само жгловитѣ електрически лампи бодърстваха на своя, нощенъ постъ. Тѣ разливаха въ мрачината жълтата си свѣтина и нисежа по улицитѣ на дължъ и ширъ лжчиститѣ си струи, които нежно милваха околнитѣ къщи, чиститѣ тротоари и всичко каквото стигнѣха по своя пътъ. Тѣхното безмълвие хармонираше съ безмълвието на нощта, а присѣтствието имъ вдъхваше куражъ у закѣснѣлитѣ минувачи, които съ нервно-бързи крачки се мжчеха да догонятъ сетнитѣ грижи на рано напусналия ги день и оставили ги назадъ въ далечнината, съ довольство, че и този пътъ надвили на тежкото ежедневие въ сладка отмора да дочакатъ новото утро.

Часовника на градската кула удари единъ срѣдъ полунощъ. Отначало мощно, а следъ това на трептящи и постепенно затихващи звукови вълни, неговия камбаненъ звънъ въ дивенъ отгласъ нахлу презъ слабоотворения прозорецъ въ стаята на Любо.

Любо бѣ студентъ отъ IV семестъръ. Щастливъ случай точно преди 2 години го бѣ довелъ да наеме отъ добри хазяи тази малка стаячка, която съ своето дружелюбие и приветливостъ, изтрѣгна неговото съгласие да заживѣятъ наедно. Възхитенъ отъ нейната хубостъ той възкликна: „Ехъ, че хубава стаячка!“

И действително, тя бѣ хубава. Малка, чиста, спретната, тя отъ ранна утринъ до късно следъ обѣдъ се кпѣше въ сребриститѣ слънчеви лжчи и дишаше волно свежия морски вѣтрецъ. Любо я нагизди, както приличаше на всѣка „хубавица“: накачи по стенигъ ѝ портрети и снимки въ красиви рамки, между които на първо мѣсто личаха портретитѣ на татко му, майка му и малката му сестричка и тя стана „по-хубава“ и „негова“, както той често я наричаше: сподѣлница на всички неговии радости, грижи и неволи. И Любо неусетно се силно привърза къмъ нея...

Острият звън на часовника от кулата го бѣ заварилъ въ силно напрегнато душевно състояние. Надвесилъ се надъ масата, по която грижливо наредени се издигаха две колони отъ книги и тетрадки, той бѣ устремилъ погледа и вниманието си върху редоветъ на широко разтворената предъ него книга. Малката матова крушка на бронзово-желтия контактъ прѣскаше обилно бѣлата си свѣтлина и галѣше бузитъ му. Любо хвана и огъна между неспокойно треперящите си прѣсти крайчеца на прочетената страница и се готвѣше да я обърне, когато внезапно пронизателния звън профуча силно презъ ушитъ му и го накара да подскочи отъ стола си.

— Часътъ единъ, а азъ имамъ да минавамъ още три въпроса, промърмори той едва чуто. Дяволски часове! Летятъ като вихри.

И при мисълта, че тѣзи три въпроса той трѣбваше бавно и спокойно да прочете тази нощъ за да не излѣзе утре посраменъ предъ изпитната комисиия съ своитѣ несигурни знания, сърдцето му заби така силно, че нему съ уплаха се стори, че то ще се пукне. Изпитната обстановка: професори—сериозни и спокойни, студенти—нервни и изплашени, въпроси—рѣзки и кжси, отговори—сполучливи или не, „вземали“ или „скжсани“, всичко това съ невѣроятната бързина на електрически токъ, мина презъ разпаленото му въображение, раздвижи кръвта му и тя мощно занахлува въ главата му и заби въ слепитъ му очи. . . . Любо чувствуваше какъ венитъ му се издуваха подъ напора на немирната кръвъ и какъ силитъ му го напущаха. Въ главата му забушва страшенъ хаосъ, клепачитъ му натежаха и предъ очитъ му заиграха пѣстроцветни кръгове и ленти.

Съвсемъ неочаквано три последователни почуквания на прозореца, разположенъ къмъ улицата, накараха Любо да се стрѣсне. Като въ пробуждане, следъ тежка кошмарна нощъ, той потърка изморенитъ си очи и затърси плахо нѣщо изъ стаята си безъ да знае защо.

Ударитъ все тѣй силни и упорити се повториха.

— Кой е? — извика сепнатъ Любо и такси дотърча до прозореца. Съ машинално движение той го разтвори широко и показа разчорлената си глава навънъ.

— Кой е?—повтори сега той по-решително и се озърна въ тъмнината. Долу на тротоара, загърнатъ въ черна пелерина стоеше неподвижно единъ човѣкъ. При появата на Любо до прозореца той направи две крачки къмъ него и извика:

— Добъръ вечеръ, Любо! Азъ съмъ, не ме ли позна?

— А! бай Кольо! Добъръ вечеръ!

Бай Кольо бѣше нощенъ пазачъ. Старъ ветеранъ отъ Сливнишката епопея, носителъ на четири ордена за храбростъ. Макаръ, че пенсията, която получаваше, като заслужилъ борецъ на отечеството, бѣше достатъчна да изхрани него и старата му бабичка, той, който на преклонна възраст страдаше отъ нервна безсъница и се плашеше отъ бездѣлното прекарване на времето, съ голѣма охота пожела да стане нощенъ пазачъ. За друго той не бѣ способенъ, пѣкъ и не всѣка работа му се нравеше. Пазачъ. Това той обикна и такъвъ стана; ето вече 10 години хората отъ кварталитъ, които той пазеше го познаваха съ неговата честна и доблестна служба и го имаха, като свой близъкъ старецъ. О-

позна го и Любо и зарадъ туй, че като неговата безпредила доброта и искренность не бѣ срѣщналъ никога у чужди хора той му стана близъкъ.

— Минахъ отъ тукъ, пѣкъ, като видѣхъ, че въ стаята ти свѣти, така късно презъ нощта, рѣкохъ да видя да не би да ти се е случило нѣщо.

— Благодаря ти бай Кольо; нищо не ми се е случило; утре имамъ изпитъ, пѣкъ предъ изпитъ, знаешъ, човѣкъ може и да не спи — и Любо се помжчи да се засмѣе.

— Да не спишъ ли? И тази добра! — извика очудено бай Кольо. — Ами утре на „изпита“, както казвашъ, що ще чинишъ? Или смѣташъ тамъ да си поспишъ? — Не моето момче, не така. Тебъ утре ти трѣбва бистъръ и отпочиналъ умъ. А за да го имашъ тамъ дето ще ти е нуженъ ти трѣбваше до сега да си легнешъ“ — заключи бай Кольо.

Любо често бѣ слушалъ своя близъкъ старецъ да му говори така бащински съ любвеобилното си сърдце. Но този пѣтъ, кой знай защо, неговитъ думи го затрогнаха.

Дали затуй, че тѣ бѣха произнесени съ голѣма топлота и непринудено чувство на голѣма обичъ и привързаность? Или пѣкъ, че тѣхната искренность му напомни за хубави дни изживѣни въ бащинъ домъ? . . .

Но, Любо се наведе, просегна презъ прозореца въ тъмнината и като хвана ржката на стареца, той я повлече къмъ себе и оставяйки продължително уснитъ си върху нея, той заплака съ цѣлата си душа. . . Сълзитъ му рухнаха въ неспиренъ потокъ и заклпаха ржката на стареца. . . А той, силно развълнуванъ, галѣше съ другата си ржка главата на Любо и шепнѣше полугласно: „Поплачи си дете мое, знай ти азъ мжката. Поплачи си! Така само ще ти мине“.

Въ мигъ Любо се откъсна отъ ржцетъ на бай Кольо и изчезна навжтре въ стаята си. Той дръпна щепсѣла на контакта, хвърли се въ кревата и горко зариде. . . А вънъ въ тъмнината на нощта заглѣхнаха тежкитъ стѣпки на кварталния тазачь и ритмичнитъ удари на тоятата му. . .

СТУДЕНТСКИ ВЕСТИ.

Събрания.

На 10 този месецъ се състоя общото годишно събрание на Студенското дружество, при следния

дневенъ редъ:

- 1) Даване отчетъ отъ председателя на д-вото;
- 2) Докладъ на контролната комисиия;
- 3) Докладъ на делегатитъ отъ III-ия редовенъ конгресъ на Б. Н. С. С. и тия отъ В. С. С.;
- 4) Освобождаване отъ длѣжностъ и отговорность настоятелството и контролната комисиия;
- 5) Разни;
- 6) Избиране на ново настоятелство и контролна комисиия.

При извънредно голѣмъ интересъ, проявенъ отъ страна на студентитъ, събранието биде масово посетено.

Настоятелството, въ лицето на подпредседателя К. Хр. Стоянов даде своя отчетъ, който въ кратце е следния:

Въ началото на своя мандатъ настоятелството е заварило дружеството съ 70 члена, когато броя на студентитѣ въ Академията е възлизалъ на числото 350. При тая очебийна аномалия настоятелството е положило максимумъ усилия за привличането болшинството отъ студентитѣ въ редоветѣ на дружеството. Въ това направление сж постигнати задоволителни резултати. Днесъ дружеството брои 258 члена.

По отношение на обществената си дейность, настоятелството е успѣло да спечели благоволенieto и готовността на всички слоеве отъ обществото и е станало тѣхенъ неотлъченъ съподвижникъ въ културнитѣ имъ прояви. Така настоятелството е могло да даде единъ завършекъ на своитѣ уставни предначертания. Тържественото отпразднуване патронния день на д-вото — 2 юний — най-блѣсково илюстрира съчувствието на гражданството къмъ студентитѣ изразено въ тѣхната сплотеностъ и единодушие.

Презъ сжщия день дружеството е издало Ботевъ листъ, съ който е турило началото на своя идеенъ органъ „Студентска дума“.

Настоятелството е изпълнявало своевременно и безупречно всички нареждания на Съюза. Едно такова нареждане е постановявало организирането на агитационната седмница, презъ която сж изнесени цикълъ отъ сказки на господа професоритѣ при Академията на следнитѣ теми:

- 1) Нашето образование — отъ г-нъ проф. Ц. Калаянджиевъ — ректоръ на Академията;
- 2) Излазътъ на Егея — отъ г-нъ проф. Н. В. Долински;
- 3) Валоризации и баланси — отъ г-нъ Св. Грековъ — доцентъ въ Академията и
- 4) Репарацитѣ и тѣхното значение за стопанския животъ на България — отъ г-нъ Ст. Чолаковъ — асистентъ въ Академията по икономическитѣ науки.

Въ изпълнението на една отъ най-важнитѣ свои задачи — подпомагане материално беднитѣ си членове — дружеството е отпущало срѣдства отъ касата, за плащане студентски такси, давало е на безплатно използване учебници и всячески се е стремѣло да улеснява нуждающитѣ се студенти.

Даже нѣщо повече — то е поддържало „столъ — клубъ“ при който неговитѣ членове сж намирали здрава и питателна храна при малъкъ коефициентъ.

Дружеството отъ години насамъ обзавежда свое собствено домакинство, което понастоящемъ разполага съ повече отъ 3,000 тома учебници, записки и лекции изъ всички отрасли на стопанския животъ, издаването на които лежи върху плещитѣ на дружеството и е свързано съ програмнитѣ изисквания на Академията.

Отдѣлнитѣ комисии, като увеселителна просвѣтна, бюро информация и пропаганда сж проявили тоже трескава дейность. Първата е създавала приятни развлечения, чрезъ устройване на танцово-музикални забави, другарски срѣщи, литературни вечери, балове и др. на студентитѣ и гражданството, като по този начинъ е спомагала за олознаването и сближаването имъ. Освенъ този мораленъ приносъ, комисията е реализирала едно приходно перо отъ около 20,000 лв.

Просвѣтната комисия въ унисонъ съ стопанския, френски, нѣмски и английски кръжоци е изнесла редица реферати, сказки и беседи съ най-разнообразно съдържание.

Бюро информация и пропаганда е успѣло да издействува предъ дирекциитѣ на всички кина, а така сжщо и на нѣкой бръснарници, бани и театри намаления за студентитѣ. Сжщевременно то е разпространявало съюзния органъ „Студентска борба“ и дружественото издание „Студентска дума“.

Следъ отчета на настоятелството, като втора точка отъ дневния редъ бѣ прочетенъ доклада на контролната комисия.

Сѣбранието, проникнато отъ важността на изнесенитѣ съ упоритъ трудъ и енергия дѣла отъ настоятелството, ведно съ контролната комисия, ги освободи отъ длъжностъ и отговорностъ.

Делегациитѣ отъ III-я редовенъ конгресъ на Б. Н. С. С. въ лицето на своя членъ Борисъ Кургянки дадоха отчетъ за дейността си, състояща се:

- а) Въ активното ѣ участие въ различнитѣ комисии: по отчетитѣ, по изготвяне на бюджета, и плана за бждащата дейность на Съюза;
- б) въ редовното ѣ присѣствие и участие въ всички пленарни заседания на конгреса и по станалитѣ разисквания въ тѣхъ;
- в) въ гласуването на резолюции и издействуването на помощи отъ съюза за поддръжка на „стола“ и издаването на в. „Студентска дума“ на сума 15,000 лева.

Заслужава особено внимание гласуваната резолюция въ заседанието на В. С. С.:

Висшиятъ Съюзенъ Съветъ на Българския Националенъ Студентски Съюзъ, свиканъ на 27.X.1929 г., като взема предъ видъ, че въпросътъ за признаването семестри на студентитѣ отъ Свободния Университетъ и Варненската Търговска Академия, въпреки нееднократнитѣ настоявания, стои още нерешенъ, като дава и въ настоящата си сесия своята безрезервна подкрепа на студентитѣ отъ горнитѣ висши заведения, вмения въ дългъ на Изпълнителния Комитетъ да настоява предъ съответното министерство да даде въ предстоящото изменение на Закона за Народната Просвѣта справедливо разрешение на горния въпросъ, като приеме по принципъ признаването семестри на студентитѣ отъ Свободния Университетъ и Варненската Търговска Академия въ Юридическия Факултетъ на Държавния Университетъ.

Въ точка „разни“ биде нахвърлянъ въ общи черти плана за бждащата дейность на д-вото:

- 1) Полагане усилия за затягане д-вената дейность и насочването ѣ прѣко върху защитата на студентскитѣ интереси въ духа на устава и организационнитѣ традиции;
- 2) Вземане мѣрки за финансовото заздравяване на д-вото;
- 3) Уреждане въпроси отъ чисто организационенъ характеръ и уреждане отношенията на д-то съ другитѣ организации и официални власти;
- 4) Морално и материално подпомагане на студентитѣ;
- 5) Издаването на лекции, нуждата отъ които се чувствува при изпитната подготовка;
- 6) Организиране издаването на „Студентска дума“;
- 7) Проучване въпроса за създаването институтъ на завършилитѣ търговската академия лица;
- 8) Проучване въпроса по учредяване на коми-

теть — приятели на студентите;

9) Изготвянето на значка за свършилите академията и други от текущ и административен характер въпроси.

След неговото приемане се пристъпи към избор на ново настоятелство и комисии, резултата от който е следния:

I. Настоятелство: Председател — К. Хр. Стоянов, подпредседател — Нико х. Ников, секретар — Борис Кутрянски, касиер — Маню Манев, счетоводител — Б. Янговски, съветник — Н. Несторов и домакин — Дичо Чернев.

II. Контролна комисия: председател — П. Султанов, членове — Кирил Денев и Ст. Рачевиц.

III. Редакционен комитет: отг. редактор — Коста Траянов, администратор — Любо Генов и членове Бор. п. Иванов, Бор. Кутрянски и К. Хр. Стоянов.

IV. Просвѣтна комисия и бюро пропаганда: председател — Бор. п. Иванов, секретар — Р. Доскова, членове — Ас. Пейчев, Ст. Велев и Ганка Жекова.

V. Увеселителна комисия: председател Любо Генов, секретар — М. Тасева и членове — Хр. Пъев, Хр. Христов и Ст. Стефанов.

Дописник: К. Денев.

На 26 Ноември в аудитория № 44 се състоя общо-студентско събрание за протест срещу репарациите, въ което след като бѣха изслушани говорившите: Б. п. Иванов, Коста Траянов и К. Хр. Стоянов се взе съответната резолюция.

Реферати, сказки и беседи. Студентът Коста Траянов, член на д-вото, чете от името на същото, въ семенара по Стопанска История при г. Ив. Стоянов своя пжтопись от общо-студентския излет до Плиска, Мадара и Преславъ под надсловъ: „По Лобнитъ мѣста“, съ кратък исторически обзор на Първото Българско Царство и археологически указания на разкопките, направени по тѣзи мѣста. Рефератът биде масово посетен. Върху него не се разви никакви дебати предвидъ безупречно изнесената тема. Самъ г. Иванъ Стояновъ изказа своето голѣмо задоволство, като между-впрочемъ изясни нѣкой въпроси, относно произхода на прабългарските паметници и култура.

В протестното събрание по поводъ всенародния български митингъ противъ плащането на репарациите свикано от д-вото студента Ив. х. Желѣзовъ чете рефератъ на тема: „Агитация и пропаганда на съглашенето между съюзническите войски“, който бѣше доволно посетенъ.

Просвѣтната комисия.

„Студентски столъ“. Въ своя кратък и самостоятелен развой Студентския „столъ-клубъ“ при д-вото е доказалъ не веднажъ значението на съществуването си и ролята, която има да играе въ живота на студентството.

Отъ 5.XI тогъ той започна наново да функционира.

Въ събранието си свикано на 17.XI т. г. следъ изслушването отчета на настоятелството и доклада на контролната комисия, после дълги разисквания по освобождаването имъ от отговорностъ стана изборъ на ново управително тѣло, което впоследствие се конституира така:

I. Настоятелство: председател — Милю Ми-

левъ, подпредседател — М. Петровъ, секретар — Б. Милчевъ, касиер-счетоводител — Иовчо Стояновъ, домакин — Рачо Михайловъ, членъ — Ив. Евстатиенъ.

II. Контролна комисия: председател — Трифонъ Мичевъ, секретар — Марко Георгиевъ и членъ — Д. Парлапански.

Редакцията.

Въ предстоящия протестенъ митингъ, който варненското гражданство ведно съ цѣлия български народъ готви въ „Деня на Победитъ“ 27.XI 1929 г., д-вото ще вземе активно участие съ свои ораторъ и специаленъ позивъ по този случай.

Възмутено отъ непристойното държане на полицията и извършенитъ отъ нея посегателства върху организиранитъ наши колеги въ София, настоятелството на д-вото е изпратило телеграма до министъръ председателя съ следното съдържание:

София.

Министъръ председателя

копие: „Б. Н. С. С., в. „Студентска борба“, в. „Зора“ и в. „Варн. Поща“.

Варненското студентство искрено съчувствува на своитъ колеги, които въ единъ моментъ, когато сж манифестирали своята любовъ къмъ Родината сж станали жертва на полицейската необузданостъ. Енергично протестира предъ съответнитъ власти и иска бърза анкета и възмездие за виновнитъ.

Студентското д-во

Дружеството е предприело издаването на учебникъ по „Обща теория на счетоводството“ — отъ проф. Белмеръ, който ще излѣзе отъ печатъ най-късно до срѣдата на месецъ февруарий въ 1000 екземпляра съ около 300 страници приблизително всѣки единъ. — Цената му, която не ще бжде по-голяма отъ 150 лв., ще се съобщи допълнително.

Сжщо сж подъ печатъ циклостилни записки по „Икономическа География“ и „Търговско, Конкурсно и Мѣнителническо Право“.

Настоятелството на д-вото изказва благодарностъ отъ страна на цѣлото студентство на почитаемитъ дирекции: кино „Ранковъ“, кино „Глория Паласъ“, „Роялъ“ и „България“ за направенитъ отъ тѣхъ отстъпки на студентитъ.

Изъ Б. Н. С. С. Въ противорепарационната акция, организирана по инициативата на централното настоятелство на търговския съюзъ въ София, е взелъ живо участие Изпълнителния комитетъ на Б. Н. С. С. съ всички свои организирани членове и оратори.

По този начинъ, присъединявайки наболялото чувство на своята синовна обичъ, къмъ дѣлото на цѣлокупния български народъ, възстаналъ противъ непосилнитъ репарации за икономически похабена България, Б. Н. С. С. даде своята скромна данъ.

Независимо отъ пречките, които Съюза срѣщна въ лицето на полицията, той остана непоколебимъ въ борческия си духъ за да продължи съ още по-голямъ устремъ подетото народно дѣло.

Изпратенитъ оратори на Б. Н. С. С. въ провинцията, на брой повече отъ 10, да организиратъ протестни митинги и да говорятъ противъ репарациите, идва да подчертае казаното.

Резолюциите взети въ XI конгресъ на С. J. Е.

КОМИСИЯ I.

I. Закрепване и разширение влиянието на С. J. Е.

1) XI-я конгресъ на С. J. Е. изразява още единъ път своето желание да групира въ своите редове „Националните Съюзи“ отъ цѣлия свѣтъ за едно по-добро взаимно разбирателство на студентите. Желаящъ, отъ друга страна, да обезпечи сигурността на своето дѣло, декларира ненакърняемостта на своите статuti — главна база за разрешаване на евентуално изникнали конфликти.

2) Сжиятъ този конгресъ, имайки предвидъ силното си желание да види С. J. Е. закрепнала въ една здрава и трайна организация, при участието въ нейните редове на студентите отъ цѣлия свѣтъ и работейки за тѣхните интереси, намира голѣмата необходимостъ да бди, щото С. J. Е. да се развива по начина, който би далъ най-добрата гаранция за сжествуването му и въ бъдаще.

Направените по-горе забележки, намирайки ги отъ извънредно сжественъ характеръ, му налагатъ дългъ дакрепи преди всичко С. J. Е. и после да пристъпи къмъ неговото разширение и то винаги съ най-голѣма осторожность, декларира, че молбите за приемане въ бъдаще не ще бждатъ вземани въ предвидъ, освенъ подъ резерва на изразеното мнение въ конгреса, което и ще господствува при взетите решения относно тѣзи молби.

3) Съвета, намирайки, че има опасностъ да види своите сили и влиянието на С. J. Е. разпръснати по причина на разширението на дейността на С. J. Е. по всички части на земното кълбо, и ако

а) срѣдствата за влизане въ връзка между Съюзите извънъ Европа и дирекцията на С. J. Е. не се развиватъ по единъ съответстващъ начинъ;

б) ако практическите придобивки отъ Конфедерацията не сж въ разположение на студентите на тѣзи страни, представя следните принципи на

вниманието на Съвета и Комисията на С. J. Е.

1) Екзекутивниятъ комитетъ да бжде достъпенъ на всѣка една кандидатура, независимо отъ коя страна произлиза;

2) Изгодно е на С. J. Е., щото известни членове на Екзекутивния Комитетъ да произхождатъ отъ страни неевропейски при условия:

а) че тѣзи членове могатъ да останатъ на мѣстожителство въ Европа или могатъ да се явяватъ на всѣко събрание, или

б) могатъ, следъ като сж присѣствували въ Съвета, да бждатъ замѣстени отъ лица, допустнати да присѣствуватъ на всички събрания презъ годината.

3) Да бждатъ държани областните конгреси на С. J. Е. въ други части на свѣта, (примѣръ Америка) гдето членовете могатъ да уреждатъ въпросите, отнасящи се до Конференцията на тѣхните страни и разгледатъ проблемите, които имъ сж познати.

4) Третата комисиия (комисиия по резолюциите) да положи изключителни усилия за привличането въ годишните съвети на С. J. Е. делегации, достатъчно многобройни, отъ страните ненамиращи се въ Европа.

Превелъ отъ френски: Л. Русчевъ студентъ.

Въ Непдѣля 24.XI 1929, се изнесе първата танцова забава на Д-вото, откриването на която стана тържествено въ салона на Академията. Изпълнени бѣха отъ скоро организирания студентски мъжки хоръ, студентския химнъ „Gaudeamus igitur“, изслушанъ отъ присѣствующите студенти и гости съ ставане на крака.

Понеже салона на академията, въ който до сега забавите се даваха, не се отпуска, гражданството се умолява да следи пресата, чрезъ която ще се оповестяватъ датата и салона, гдето за напредъ ще се даватъ танцовите забави.

Увеселителната комисиия.

„КОРАЛОВАГЪ“

БЪЛГАРСКО АКЦИОНЕРНО Д-ВО

ЗА СТРОЕНЕ КОРАБИ, ЛОКОМОТИВИ И ВАГОНИ

⊗ В А Р Н А . ⊗

Строежъ на кораби и всички видове лодки като:

Моторни, рибарски, спортни, луксозни, платноходни и др.

Строежъ, монтажъ и поправка на всѣкакви видове машинни инсталации.

СПЕЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ ЗА ЖЕЛѢЗНИ КОНСТРУКЦИИ,

РЕЗЕРВУАРИ И ЕЛЕКТРОЖЕННИ ЗАВАРКИ.

— Гарантирана, веща и прецизна работа при най-конкурентни цени. —

ФАБРИКА „КИРИЛЪ“

Акц. Дружество за ютени издѣлия
ВАРНА — ПЛОВДИВЪ.

Произвежда всички видове зебла, чулове за
тютюневъ амбалажъ и карпети (пжтеки).

Цени и условия най-износни.

Телеграми: „КИРИЛЪ“

1-3

Телефонъ Варна 331
Пловдивъ 675

Употрѣблявайте рафиниранитѣ слънчогледови и
кокосови масла, които по вкусъ и качество на-
пълно замѣстватъ скжпитѣ чуждестранни та-
кива. Съ това ще насърдите българскиятъ
земледѣлецъ, родната индустрия и ще спрете
износа на стотици милиони български левове.

1 — 3.

ПАПИРОСИТѢ

„МОМИЧЕ“

се предпочитатъ винаги отъ
истинскитѣ пушачи.

1-3

Акционерно д-во за памучни прежди „ЦАРЬ БОРИСЪ“

ВАРНА.

Производство на първокачествени памучни прежди - сурови, боядисани и избълени.

За телеграми: БОРИСЪ.

Телефони № № 64 и 117.

1 — 3.

„ТЕКСТИЛЪ“

Акционерно Дружество.

КАПИТАЛЪ 30,000,000.

Памучно предачество и тъкачество. Производство на български платна — бълени и небълени, оксфорди и докуми.

Телефони: 170 и 332.

За телеграми: ТЕКСТИЛЪ.

1 — 3.